

Arkivsak 201303800-1
Arkivnr. 135.626
Saksh. Spjeld, Britt Karen, Klinker, Torill

Saksgang	Møtedato
Samferdselsutvalet	14.05.2013 - 15.05.2013
Kultur- og ressursutvalet	14.05.2013
Opplærings- og helseutvalet	14.05.2013
Fylkesutvalet	24.05.2013
Fylkestinget	11.06.2013 - 12.06.2013

SØKNAD OM Å ARRANGERE SYKKEL-VM I 2017 I BERGEN OG BERGENSREGIONEN

SAMANDRAG

I fylkesdelplan fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv (2008-2012) er det eit mål om at Hordaland fylkeskommune skal arbeide for at større nasjonale og internasjonale arrangement vert lagt til regionen.

Norges Cykleforbund (NCF) søker det internasjonale sykkelforbundet – Union Cycliste Internationale (UCI) - om å arrangere Sykkel-VM 2017 (UCI Road World Championships) i Bergen og bergensregionen. Qatar vart i september 2012 tildelt VM i 2016, difor handlar den norske søknaden om 2017, i tråd med NCF sitt tingvedtak frå februar 2012. Konsekvensar og føresetnader for eit bærekraftig arrangementskonsept ved eit Sykkel-VM i Bergen og bergensregionen, vert lagt fram i denne saka.

Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune, Askøy kommune, Fjell kommune, Sund kommune og Øygarden kommune er medarrangørar av Sykkel-VM 2017.

Sykkel-VM er eit av verdas største idrettsarrangement, og er truleg det største sommaridrettsarrangementet som Norge kan vere vertskap for. Meisterskapet samlar deltakarar frå alle verdsdelar med over 70 deltakande nasjonar, og har stor mediemerksemd med meir enn 300 millionar reelle TV-sjåarar.

Det skal konkurrerast i junior kvinner og menn, U23 menn, elite kvinner og menn, og profflag for kvinner og menn. Til saman skal det arrangerast 12 ritt over ni dagar. Det kan ventast rundt 400.000-500.000 tilskodarar til ritta.

Arrangementskonseptet for meisterskapet byggjer på dei gode løysingane og erfaringane Bergen har med Tall Ships Races og andre store arrangement i byen og bergensregionen. Sykkel-VM er for det aller meste eit gratis arrangement for publikum.

Sykkel-VM gir eit unikt høve til profilering av Bergen og bergensregionen, med potensielt store økonomiske ringverknader for næringslivet. Meisterskapet gir også store moglegheiter til å iverksette målretta tiltak mot rekruttering og sykkelopplæring, auka bruk av sykkel som transportmiddel, og verdi og haldningsskapande arbeid. Dette vil vere sentrale verkemiddel for å nå kommunale og regionale mål innafor folkehelse, miljø og byutvikling.

Det har vore gjort eit omfattande arbeid med å kartlegge det reelle kostnadsbiletet ved eit Sykkel-VM. UCI har endra føresetnadene og krava etter VM i Limburg 2012 og tildelinga av VM til Qatar i 2016. NCF har gjort styrevedtak på at ein norsk søknad skal baserast på motteke Bid Guide og nivået som Limburg 2012 betalte for organisasjons – og marknadsrett.

Det Norske Veritas (DNV) har på oppdrag frå NCF gjennomført ei kvalitetssikring av kostnadsbudsjettet. Her er det vurdert to ulike kostnadsscenarier – scenarie ein som representerer eit nivå på Organisasjons- og marknadsrettar som UCI har formidla ønskje om, og scenarie to som representerer eit nivå som NCF legg som ein føresetnad for å sende ein søknad. Kvalitetssikringa viser for scenarie to ein venta kostnad på kr. 156,4 mill., ei tilrådd kostnadsramme på 171,6 mill. (P85) inklusive ein usikkerheitsavsetning, og ei tilrådd styringsramme på 156,1 mill. (P50). Rapporten frå DNV ligg vedlagt.

NCF og Bergen kommune har stor vilje og god kompetanse til å arrangere Sykkel-VM, men det nye kostnadsbiletet og dei økonomiske føresetnadene er no på eit nivå som krev regional og forsterka statleg medverknad dersom det skal bli ein norsk søknad. Sykkel-VM innfrir dei forventningane og premisser som ligg i Meld.St.26 «Den norske idrettsmodellen» rundt moglegheitene for statleg medverknad.

I denne saka er alle utgifter, finansiering og øvrige konsekvensar ved eit Sykkel-VM i Bergen og bergensregionen utgreidd i sin heilskap.

FORSLAG TIL INNSTILLING:

1. Hordaland fylkesting er positiv til at Bergen vert vertskapsby i ein norsk søknad om Sykkel-VM 2017, og ser på dette som eit svært attraktivt meisterskap å få til bergensregionen.
2. Fylkestinget føreset at meisterskapet vert finansiert gjennom eit spleiselag mellom idrett, næringsliv og offentlege styresmakter.
3. Fylkestinget legg til grunn at statleg medverknad til arrangementet står i høve til nivået på regionale styresmakter sine tilskot og at Bergen kommune og dei andre kommunane medverkar i samsvar med det som går fram av saksutgreiinga.
4. Hordaland fylkesting er positiv til å støtta arrangementet med kr 15 mill. i samsvar med saksutgreiinga. Summen vert sett av på disposisjonsfond i samband med avsluttinga av rekneskapen for 2012. I tillegg vert sett av kr 5,2 mill. til å dekke ei eventuell overskriding i prosjektet slik at samla avsetjing til disposisjonsfond vert kr 20,2 mill.

5. Fylkestinget sluttar seg til at det vert arbeidd med å oppretta eit arrangementsselskap for Sykkel-VM 2017. Fylkesutvalet får fullmakt til å ta avgjerd om fylkeskommunen skal ta del i eit slikt selskap.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Anna Elisa Tryti
fylkeskultursjef

Vedlegg:

1. Kvalitetssikring av kostnadsbudsjett for Sykkel-VM i Bergen 2017, DNV Rapport, V.1.0, 17.april 2013
2. Førebels løypekart for VM sykkel 2017

FYLKESRÅDMANNEN, 29.04.2013:

Planforankring

I fylkesdelplan fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv (2008-2012) er det eit mål om at Hordaland fylkeskommune skal arbeide for at større nasjonale og internasjonale arrangement vert lagt til regionen. I idrettsplanen 2010-2019 "Idrettsbyen Bergen - et steg foran", er det eit mål å forsterke Bergens posisjon som ein av Nordens mest attraktive idrettsbyar, og det er eit delmål at Bergen skal vere ein vertskapsby som tiltrekkjer seg internasjonale idrettsarrangement. Sykkel - VM er eit av verdas største idrettsarrangement, og er eit høgt profilert meisterskap som vil kunne gi svært god marknadsføring av Bergen og bergensregionen.

Prosessens første halvdel av 2012

Norges Cykleforbund (NCF) valde i november 2011 Bergen som vertskapsby for Norge sin søknad om å få arrangere VM i landevegssykling i 2016. Bystyret vart førelagt saka første gong i februar 2012. Bystyret understreka at dette er eit svært attraktivt meisterskap å få til byen og regionen, og gav byrådet fullmakt til å jobbe vidare saman med NCF med å utarbeide eit bærekraftig budsjett og arrangementskonsept for Sykkel-VM i Bergen. På NCFs Forbundsting i Harstad februar 2012 vart det gjort einstemmig tingvedtak på at Norge skulle søkje Sykkel-VM i 2016 eller i 2017 med Bergen som vertskapsby.

I mars 2012 oversende UCI "Bid Guide" for Sykkel-VM 2017. Med bakgrunn i denne har NCF, Bergen kommune og bergensregionen jobba med å utarbeide den internasjonale søknaden. TV2 initierte arbeidet med ein søknadsvideo som vil følgje den skriftlege søknaden.

Det vart nedsett ein Hovudkomité, leia av byrådsleiar, der president i NCF, ordførar i Bergen kommune, fylkesordførar i Hordaland fylkeskommune, ordførarane i kommunane Askøy, Fjell, Sund og Øygarden, leiar Arbeiderpartiet i Bergen kommune, TV2, AviNor, Statens vegvesen, Politiet, Brannvesenet, Skyss, Hordaland Idrettskrets, Idrettsrådet i Bergen, Bergen Næringsråd, Bergen Reiselivslag, Hordaland Cyklekrets og fleire sykkelklubbar, deltek. Hovudkomiteen hadde tre møter i 2012. Samstundes vart det nedsett ei prosjektleiing med sykkelpresidenten, ein spesialrådgjevar for NCF, idrettsdirektør og prosjektleiar. Prosjektleiinga har hatt jamlege møte. I tillegg har det vore arbeidsgrupper innafor dei ulike hovudområda for søknaden.

Bergen kommune var arrangør av Sykkel-NM i juni 2012. Meisterskapet vart ein stor suksess. Eit samla regionalt syklemiljø bidrog på ein flott måte. Gateritta vart for første gong arrangert rundt Bryggen og fisketorget. Ritta vart direktesendt på TV2, og både utøvarar, trenarar og publikum skrytte av arrangementet. I forkant av gateritta vart det arrangert eit VM-seminar, med meir enn 200 gjester frå det offentlege, idretten og byens næringsliv.

NCF med breidt initiativ ovafor UCI

UCI har gitt NCF og Bergen kommune gode tilbakemeldingar på det norske kandidaturet. I denne prosessen har det vore eit klårt ønskje frå NCF å ta eit breiare initiativ ovanfor UCI rundt dei arrangementa Norge kan påta seg i oppkjøringa mot eit mogleg VM i landevegssykling. Dette vil bidra til å byggje auka kredibilitet til Norge som vertskap ovanfor UCI. Danmark gjennomførte eit tilsvarande initiativ då dei var i søknadsprosessen for VM i København i 2011, Nederland før VM i Limburg i 2012 og USA gjer det same før VM i Richmond i 2015.

Det første arrangementet Norge kunne søkje om å ta på seg var UCI Management Committee midyear meeting i 2013. Hovudkomitéen vedtok 12. september 2012 å søke UCI om å få halde dette møtet i Bergen i juni 2013. UCI valde på Management Committee møtet under VM i Limburg i september 2012 å tildele Bergen Management Committee møtet, Executive Committee møtet og UCI ProTour Council møtet 12-14.juni 2013.

I 2015 skal det arrangerast World Cycling Forum. Dette er eit nytt tiltak der UCI samlar alle profflaga, delegatar frå sykleforbund i heile verda, representantar frå sykkelbransjen og alle formelle organ i UCI, og har ei veke med møter, utstillingar, aktivitetar og andre profileringstiltak. Samla vil det vere rundt 3000 deltakarar. Grieghallen er godt egna for å kunne vere vertskap for ein slik konferanse. I

oppkjøringa mot eit VM i 2017, vil det vere fordelaktig å få samla alle aktørane ved eit slikt forum. UCI har hatt fleire «site visits» i Bergen for å sjå på møte- og kongressfasilitetar, i tillegg til å drøfte VM kandidaturet. Deira tilbakemeldingar har vore udelt positive, og det vert framheva at det norske initiativet er ryddig, gjennomarbeidd og profesjonelt. I høve til eit mogleg World Cycling Forum er det frå NCF signalisert til UCI at dette blir vurdert når endeleg avgjerd vert teken rundt ein norsk VM søknad.

VM i Limburg september 2012, internasjonale avklaringar og VM i Qatar 2016

I løpet av sommaren 2012 vart det kjend at det låg føre uavklarte kontraktsmessige tilhøve mellom Richmond, Virginia (USA) og det internasjonale sykkelforbundet (UCI) rundt VM i 2015. Qatar som tapte kampen om VM i 2015, tilbydde seg å vere reserve ovafor UCI. Sykkelpresidenten tok dette opp på VM-seminaret i Bergen 22.juni 2012, og understreka at dette kunne påverke korleis Norge sitt kandidatur ville gjelde 2016 eller 2017.

UCI og amerikanarane kom til semje rundt dei avtalemessige tilhøva, og UCI valde på Management Committee møtet sitt under VM i Limburg i september 2012 å tildele Qatar VM i 2016. Qatar vart tildelt dette eksklusivt då dei hadde ein ferdig søknad, eit sterkt økonomisk bod, og dei fekk goodwill ved å vere reserve for Richmond, Virginia (USA) i 2015. For Norge sin del inneber dette at ein no søkjer VM i 2017 i tråd med vedtaket på NCF sitt Forbundsting i februar 2012.

VM i Limburg 2012 sette ein ny standard for Hospitality, VIP forpleiing og fasilitetar i start/målområdet. Det vart frå UCI sin side framheva at dette vart sett på som naudsynte krav til framtidige VM arrangørar, men dette kjem ikkje eksplisitt fram i Bid Guiden.

Konsept for internasjonal søknad

Prosjektleiinga har, saman med NCF, jobba med å utarbeide den internasjonale søknaden basert på tilsendt "Bid Guide" av mars 2012. Målet har vore å ha ein søknad av høg kvalitet som trekkjer fram alle dei gode føresetnadene og erfaringane Norge, Bergen og bergensregionen kan vise til. Det har vore sentralt å framheve at VM skal vere ein stor fest der ritta er høgdepunktet, der heile byen og regionen vert teken i bruk, og at alle får høve til å delta på festen. Samstundes har det vore viktig å framheve den vakre naturen som omkransar byen og Vestlandet. Løypene vil vise fram dette på ein vakker og spektakulær måte som gir ein unik Norgesreklame til meir enn 300 millionar TV-sjåarar.

Meisterskapet vil gå over ni dagar og innehalda 12 ritt. Det skal konkurrerast i elite kvinner og menn, junior kvinner og menn, og U23 menn. Samstundes vart det frå VM i 2012 innført lagtempo for profflag kvinner og menn som opningsritt.

VM skal innleiast med lagtemporitt frå Øygarden og Askøy, dernest vil temporitta og fellesstartritta gå i og rundt Bergen. Start/målområde for alle desse ritta vil vere Festplassen. På denne måten får ein vist fram det aller beste av byen, samstundes som meisterskapet blir tilgjengeleg for flest moglege. Sykkel-VM er et unikt idrettsarrangement der publikum for det meste kan følgje ritta gratis. Det er mellom anna dette som gjer at opp mot 40.000 nordmenn kvart år reiser for å følgje Tour de France. Grieghallen vil vere hovudkvarter, akkrediteringssenter og presse & media senter. Dette sikrar eit svært kompakt arrangement.

Sykel-VM 2017 skal gi eit positivt og varig kompetanseløft for Bergen og bergensregionen. Involvering av barn og unge står sentralt. Barneskular, ungdomsskular og vidaregåande skular vil alle bli mobilisert. Sykkelopplæringskampanjar, kunnskap og kompetanseløft, og andre spanande prosjekt vil vere viktige satsingar i det norske VM konseptet. Målet er å involvere heile fylket i eit felles løft i åra inn mot Sykkel-VM. Tour of Norway for Kids konsept ut i heile Hordaland vil vere eit mogleg tiltak. Her vil NCF samarbeide med Hordaland Cyklekrets, dei lokale sykleklubbane, Hordaland Idrettskrets og Idrettsrådet i Bergen rundt konkretisering av tiltak og kampanjar. Målet er å spreie kunnskap, kompetanse og sykkelglede. Tilsvarande vil det bli gjennomført tiltak mot den vaksne delen av befolkninga. I Bergensprogrammet er det ambisiøse målsettingar i høve til å auke andelen som nyttar sykkel som transportmiddel. Eit Sykkel-VM vil gi ei viktig vitamininnsprøyting til dette arbeidet. NCF vil leia an i dette arbeidet, og det søkjast eit breidt samarbeid med idrett, organisasjonar og næringslivet på dette området. Det store løftet for folkehelse ligg her.

Det er også store moglegheiter mot UiB, NHH, og dei andre høgare utdanningsinstitusjonane i høve til forskning og utvikling. Eit Sykkel-VM i Bergen og bergensregionen vil også vere veldig spanande sett opp mot søknaden til UNESCO om å bli «Creative City of Gastronomy». Koblinga mellom sjømat, matkultur og kystkultur mot Sykkel-VM gir mange moglegheiter. Media City Bergen er ei anna kobling som vil kunne gi Bergen og bergensregionen veldig drahjelp med store deler av verdspressa til stades.

Det ligg som eit klart og tydeleg fundament i den norske søknaden at det skal gjerast eit haldningsskapande arbeid retta mot antidoping, verdi og haldningsskapande arbeid frå UCI, NCF og vertskapsbyen og regionen. Norge har gjennom NCF teke ei rolle som føregangslan i antidopingarbeidet ovanfor UCI, og denne posisjonen vil bli ytterlegare styrka gjennom eit Sykkel-VM i Norge. Internasjonalt har Norge ein svært sterk posisjon i antidopingarbeidet, noko som vil styrke den norske VM søknaden.

NCF og Bergen kommune var godt representerte under VM i Limburg 2012. Erfaringar og referanserammer frå korleis hollenderane arrangerte meisterskapet, er brukt til å styrke den norske VM-søknaden. Hovudkomitéen har gitt aksept og godkjenning for dei framlagde planane som prosjektleiinga har presentert.

Moglegheiter og konsekvensar ved eit Sykkel-VM

Sykkel-VM vil gi Bergen og bergensregionen eit unikt høve for profilering. Dei økonomiske ringverknadene av meisterskapet er store. Med meir enn 300 millionar reelle TV-sjåarar gir Sykkel-VM eit fantastisk høve for marknadsføring av Norge. Arenaen er Bergen by og bergensregionen, norsk natur, kultur og folkefest på sitt aller vakraste.

Sport Event Denmark og Wonderful Copenhagen rekna med at VM i København gav ein omsetningsvekst på omlag DKK 232 mill., herunder 118.000 overnattingsdøgn. Sysselsettingseffekten er rekna til 262 årsverk. Ein analyse gjort av Chmura, går ut frå at VM i Richmond, Virginia 2015 vil kunne gi direkte meirinntekter for byen og regionen på omlag \$ 129 mill. Ski-VM i Oslo 2011 vart ein stor suksess, og Menon Business Economics analyserte nærings – og sysselsettingseffektane. Dei tilreisande sitt konsum vart estimert til omlag kr 420 mill., og sysselsettingseffekten vart vurdert til 330 årsverk. Innovasjon Norge "Hvitebok for arrangementsturisme" reknar med at Sykkel-VM vil medføre 77.000 potensielle besøkjande pr. dag, noko som samla over åtte dagar gir 556.000 tilskodarar. Dette talet er i tråd med erfaringane frå dei siste års VM i Danmark og Nederland.

Eit godt fundert, riktig planlagt og godt gjennomført VM, vil gi eit løft for Norge, Hordaland, regionen og Bergen. VM vil vere ei stor inspirasjonskjelde for barn og unge. Ikkje berre vil dette vere positivt i ein sportsleg samanheng, men det vil også bidra til å skape gode kvardagsrutinar der fleire tek i bruk sykkel som transportmiddel. Dei positive effektane dette har på folkehelse, miljø og byutvikling er vesentlege. NCF vil vere ein sentral partner for Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune og bergensregionen i dette arbeidet. Målretta kampanjar vil bli iverksette frå og med 2014.

Det skal gjennomførast omfattande investeringar i samferdsle, i tråd med Bergensprogrammet. Fleire av desse satsingane handlar om tilrettelegging for sykkelveggar. Desse satsingane vil gi eit klart løft til den norske VM søknaden, ikkje minst gir dei eit sterkt og truverdig bilete av eit grønt arrangement, der bruk av sykkel og kollektivtransport står sentralt.

Eit Sykkel-VM i Bergen og bergensregionen vil skape fleire nye arbeidsplassar, gi optimisme og investeringar i næringslivet. Sykkel-VM vil vere ei samlande kraft som kan hjelpe med å marknadsføre byen i eit nytt og positivt lys som ein vertskapsby av eit "mega event" innafor idrett.

Eit anna sentralt poeng ved Sykkel-VM er at det skil seg frå ei rekkje andre store internasjonale idrettsarrangement ved at det ikkje er vesentlege billettinntekter frå publikum. I dei to siste meisterskapa (Limburg 2012 og København 2011) var det meir enn 500.000 tilskodarar som følgde ritta. Av desse syner tala at rundt 25.000 er betalande tilskodarar, VIP, sponsorar og gjester. Dei øvrige får vere tilskodarar utan å måtte betale billett. Dette er i tråd med sykkelporten sin kultur.

Under Sykkel-VM i København 2011 var omlag 35.000 nordmenn tilskodarar. Dette viser kor enorm interesse det er for sykling og store sykkelarrangement. Sykkel-VM er følgjeleg eit arrangement som kjem heile byen og regionen sin befolkning til gode. Saman med eit breidt kulturprogram for alle aldrar i byromma/tettstadane, er føresetnadene for eit vellukka arrangement dei aller beste langs desse linene.

For prosjektleiinga har det vore sentralt å kartleggje og synleggjere kva konsekvensar Sykkel-VM vil ha for Bergen og bergensregionen. Dette har vore eit krevjande og omfattande arbeid all den tid dette ikkje har vore gjort før. Prosjektleiinga har hatt eit godt og konstruktivt samarbeid med alle aktørar og samarbeidspartnarar, noko som har vore av heilt avgjerande for at vi kan presentere føresetnadene for ein norsk VM søknad.

Sykkel-VM vil medføre at Bergen blir stengt for trafikk i dei aktuelle arrangementsperiodane kvar dag (det leggjast til rette for utrykningskjøretøy og anna absolutt naudsynt trafikk i samarbeid med Politi, Statens vegvesen og Trafikketaten). Samstundes vil Skyss måtte leggje om kollektivtransporten for å møte desse utfordringane. Ein fullstendig trafikkplan og konsekvensanalyse vil måtte gjennomførast dersom Bergen blir tildelt Sykkel-VM. Desse analysane og planane er det teke full høgde for i det framlagte budsjettet. Arbeidet med desse bør iverksettast i 2014. Dette er ein absolutt føresetnad for at ein kan arrangere meisterskapet, og analysane og planane vil syne løysingane som vil bli nytta under meisterskapet.

Hautferien for skulane bør vurderast lagt til den aktuelle VM perioden for å møte nokre av desse utfordringane. Det må også leggjast til rette, i samarbeid med Idrettsrådet i Bergen, Hordaland Idrettskrets og nasjonale særforbund, slik at det ikkje blir halde andre omfattande idrettsaktivitetar i dei to aktuelle helgane.

Heile byen og regionen vil vere prega av Sykkel-VM. Det vil vere stor aktivitet i byromma etter modell frå Tall Ships Races under arrangementsperioden. Ein vil måtte finne gode løysingar for næringsaktiviteten i dei nærliggjande områda. Ein av de største endringane vil omhandle start/målområdet på Festplassen og Grieghallen. Under meisterskapet vil det akkrediterte området vere stengt for publikum, og kjøremønsteret vil måtte justerast i tråd med den ovannemnde trafikkplanen og analysearbeidet. Opprigging av området er venta å ta to-tre veker, og nedrigging rundt ei veke.

Økonomi – nye føresetnader frå UCI

Arbeidet med å etablere eit bærekraftig budsjett har avdekka ei generell utfordring med store internasjonale idretts- og kulturarrangement. Det føreligg sjeldan eit budsjett/rekneskap som viser det fulle og heile kostnadsbiletet sidan fleire kostnader blir dekkja over andre budsjett – gjennom samarbeidspartnarar eller offentlege styresmakter. Samstundes er mange av arrangementa heilt klart underbudsjetterte for å sikre politisk gjennomføringsvilje.

Då NCF initierte til VM søknadsprosessen i 2011 var det med bakgrunn i erfaringane frå VM i 2009, 2010 og prognosane for VM i 2011 i København. Erfaringane frå København har vist at mange kostnader var splitta opp og dekkja over andre budsjett. Samstundes hadde Danmark eit fleirårig samarbeid med UCI rundt fleire andre store internasjonale sykkelarrangement.

VM i Limburg 2012 sette ein ny standard for Hospitality, VIP forpleining og fasilitetar i start/målområdet. Det vart frå UCI si side framheva at dette vart sett som naudsynt krav til framtidige VM arrangørar, men dette kjem ikkje eksplisitt fram i Bid Guiden. VM i Limburg representerer såleis eit klart nivåskift for arrangementet. Dei stipulerte meirkostnadene er sett til omlag kr 10 mill.

UCI valde å tildele VM i 2016 til Qatar under meisterskapet i Limburg. I oktober 2012 mottok NCF informasjon frå UCI om at Qatar betalte € 10 mill for organisasjons- og marknadsrettar, i tillegg til at dei betalar overnatting for alle deltakarane, og ytterlegare andre forhold. Dette var ikkje i tråd med Bid Guide og korleis dette vart handtert i København og Limburg. Sykkel-VM i Limburg 2012 betalte rundt € 5 mill for organisasjons- og marknadsrettar.

UCI var på site visit i Bergen i januar 2013. Her presenterte UCI ein helt ny og sentral føresetnad; frå og med VM i Qatar 2016 ville UCI sjølv stå for TV produksjonen. Arrangøren skulle no betale UCI for å levere desse tenestene. NCF og prosjektleinga har heile tida jobba etter modellen frå andre arrangørar der ein kan knytte til seg ein samarbeidspartnar på dette området, her tenkt på TV2 (med deira produksjonsselskap og underleverandørar). Dette aukar kostnadsbiletet med omlag kr 25 mill.

Den siste avklaringa kom frå UCI då NCF og prosjektleiar var i Sveits i mars 2013. Her gjorde UCI greie for at dei ønskte eit likt nivå for alle framtidige søkjarar langs dei same linene som det Qatar betalte for organisasjons – og marknadsrettar. UCI forklarte vidare at omlag € 4 mill. er betaling til UCI for varer og tenester (herunder TV produksjon), medan € 4 mill. er betaling for 60 % av marknadsrettane. Dei resterande om lag € 2 mill. var ein restbetaling for organisasjonsrettar.

Samla medførte desse tre opplysningane eit vesentleg endra kostnadsbilete for meisterskapet. NCF har gjort styrevedtak på at ein norsk søknad skal baserast på motteke Bid Guide og nivået som Limburg 2012 betalte for organisasjons – og marknadsrettar. Denne føresetnaden vert støtta av Bergen kommune og bergensregionen. NCF markerer med dette ei klar og tydeleg haldning ovanfor UCI i høve til at nivået Qatar legg seg på ikkje kan danne presedens for framtidige arrangørar. Her har Norge eit ansvar for det løpet som vert lagt etter VM i Qatar 2016. Dette ansvaret tek NCF.

DNV sin kvalitetssikring av kostnadsbudsjettet for VM 2017 inneheld m.a. ein post for TV-produksjon på € 2 mill. Den 16/4-2013 hadde NCF møte med TV2 & OB Team. Under møtet var TV2 tydeleg på at dei ønskjer å vere «host-broadcaster» i samarbeid med OB-Team. TV2 vil dekke kostnadene for TV-produksjonen. Som gjenytning vil TV2 få dei nasjonale rettane for TV-sendingane. NCF og TV2 er samstemde i at UCIs endra vilkår for TV-produksjon ikkje kan akseptast, og vil vere gjenstand for forhandlingar.

Kostnader og kvalitetssikring frå DNV

Kostnadene rundt meisterskapet vil i all hovudsak vere knytte opp mot:

- Naudsynt oppgradering av vegar og område & areal som skal nyttast. Dette inneber fjerning/flytting av skilt, fartsdumpar, ekstra skilting, rydding/feing før, under og etter meisterskapet.
- Trafikkavvikling, sikringstiltak, gjerder og vakthald. Naudsynt konsekvensanalyse og trafikkplan.
- Tilrettelegging av infrastruktur/kollektivtransport for publikum, akkrediterte og andre aktørar.
- Arenaløysing og tilrettelegging av fasilitetar i start – målområde.
- TV-produksjon, tilrettelegging av presse – og mediasenter i Grieghallen.
- Publikumsretta aktivitetar, oppbygging av kulturprogram rundt meisterskapet og fansoner.
- Innkvartering og forpleining.
- Organisasjon, administrasjon og frivillige.
- Oppbygging av eit sykkelprogram inn mot VM.
- Promotering og marknadssføring. Herunder også utarbeiding av ein internasjonal søknad.
- Tilrettelegging for UCI kongress enten under eller etter meisterskapen, samt andre møter og konferansar.
- UCI organisasjons – og marknadsrettar.

DNV har kvalitetssikra og gjennomgått analysane som ligg til grunn for kostnadsutrekningane. Analysane er brote ned til input nivå, det er gjort usikkerhetsanalysar, ein har vurdert og talfesta faktorar som kan påverke kostnadsbudsjettet, og kostnadsbidrag frå eventuelle hendingar som kan inntreffe. Vidare er kostnadstal frå VM i København i 2011, VM i Limburg i 2012, Ski-VM i Oslo 2011, Ungdoms OL på Lillehammer i 2016 og Tall Ships Races i Bergen 2014, brukte som aktuelle referanserammer. Kvalitetssikringa er basert på metodikk nytta i Finansdepartementet sitt regime for kvalitetssikring av store offentlege investeringsprosjekt, men noko forenkla grunna prosjektet sin karakter. Usikkerheita i modellen er handtert gjennom estimatusikkerheit, faktorar og hendingar.

Offentlege etatar, private aktørar, NCF og andre samarbeidspartnarar har alle vore med og vurdert sine område i kostnadsbudsjettet. Prosjektleinga har jobba tett med DNV, og det vert gjennomført ein tre

dagars Work Shop i Bergen i januar der samtlege store aktørar la fram egne overslag og føresetnader innafor sitt eige kostnadsområde. Spørsmål frå DNV til talgrunnlaget vart også svara på.

Som eit døme kan løypekostnadene nemnast. Her har arbeidsgruppa for sport (samansett av tidlegare VM og OL deltakarar) gått igjennom samtlege av løypene, vurdert, notert og teke bilete av tilhøve som må utgreiast eller midlertidig fjernast. Statens vegvesen, Trafikketaten, Politiet og Hordaland fylkeskommune si samferdselsavdeling har så gjennomført detaljerte kostnadsutrekningar basert på dette arbeidet. Tiltak vil her vere fjerning og reetablering av fartsdumpar, trafikkøyer, midtrabattar, trafikklys og maling av aktuelle tunellar. Saman med DNV vart estimata gjennomgått, usikkerheitsfaktorar og hendingar vurderte, og samla gir dette ein best mogleg vurdering av det aktuelle kostnadsområdet.

Det har vore viktig for prosjektleiinga å leggje fram eit fullt og reelt kostnadsbilete. I motsetning til andre arrangement er det valt å leggje med alle kostnader som er ein del av arrangementet. Budsjettet er såleis bruttoført, og byggjer på premissane som NCF har lagt til grunn i scenario to i kvalitetssikringa.

Føreslått Kostnadsbudsjett Sykkel-VM 2017

Det føreslåtte budsjettet byggjer på DNVs kvalitetssikringsrapport og er oppgitt som forventningsverdiar med tillegg for usikkerheit. I tråd med styrevedtak hos NCF er det scenario to som vert lagt til grunn for den norske søknaden.

Post	Område	Beløp i mill. kr
B1	Løyper/ritt	25,2
B2	Arena og start/målområde	10,6
B3	UCI TV-produksjon, Media og presse	17,4
B4	Administrasjon/Organisasjon	20,2
B5	Transport og logistikk	8,5
B6	Møter og konferansar	0,7
B7	Overnatting og innkvartering	4,1
B8	Publikumsretta aktivitetar	2,7
B9	Promotering/marketing	11,3
B10	Oppbygging av sykkelprogram, folkehelseiltak	3,1
B11	UCI Organisasjons – og marknadsrettar	37,5
*	Kostnader som dekkast av UCI (som kjem til frådrag)	-7,3
MVA	Meirverdiavgift	11,8
Sum spesifiserte kostnader ink mva		145,8
	Forventa uspesifisert	6,4
	Forventa verdi faktorar + hendingar	4,2
Sum kostnader inkludert usikkerheit		156,4

Budsjettet er delt i 11 hovudpostar, i tillegg er det teke med meirverdiavgift. Reknestykket mot UCI krev ei lita forklaring. Her er det slik at arrangøren betalar UCI for organisasjons – og marknadsrettar, samstundes vil UCI betale arrangøren for å tilretteleggje område og fasilitetar som omhandlar mellom anna VIP forpleiing. For å halde oversikta konsistent med DNV sin rapport (her framkjem dette som post A1) er dette synleggjort og trekt ifrå som *pkt. Det er NCF si vurdering at hovudvekta av denne posten vil vere uavhengig av nivået på organisasjons – og marknadsrettar som vert tilbydd UCI.

Samla viser rapporten eit kostnadsbilete inkludert usikkerheit på kr 156,4 mill. Dette fastset styringsramma (P50), eller forventa kostnadsbilete som er tilnærmelesvis lik P50. Med ein kostnad som tilsvarar P50 meinast at kostnadene med 50 % etter alt å døme ikkje vil overskride dette nivået. DNV peikar i sin analyse på at det vil vere naudsynt å foreta ei usikkerheitsavsetning utover P50. DNV tilrår å nytte ei kostnadsramme tilsvarande eit nivå som det med 85 % sannsynligheit ikkje vil bli overskride (P85). I DNV sin rapport er det tilrådd ei usikkerheitsavsetning på scenario to på kr 15,6 mill slik at tilrådd kostnadsramme (P85) er på kr 171,6 mill.

Det vert lagt fram det forventta kostnadsbiletet og styringsramme på kr 156,4 mill. Om det vert overskriding i prosjektet er det føreset at det vert handtert ved at staten, Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune dekkjer 1/3 kvar, som vil utgjere kr. 5,2 mill.

Føreslått inntektsbudsjett/finansieringsmodell

Det føreslåtte inntektsbudsjettet byggjer på føresetnader som prosjektleiinga legg fram. Dette er basert på oppgitte opplysningar frå VM i København 2011, VM i Limburg 2012 og estimat for Tall Ships Races i 2014. Det er lagt eit varsemdprinsipp til grunn. Inntektsbudsjettet har ikkje vore gjenstand for kvalitetssikring frå DNV.

Post	Område	Beløp i mill. kr
A1	Offentlege tilskot	80,0
A2	Sponsorinntekter	33,0
A3	TV og medierett	17,4
A4	Hospitality, VIP pakker	9,4
A5	Overnatting, servering	5,0
A6	Kostnader dekkja over andre budsjet	5,5
A7	Publikumsretta aktiviteter	3,2
A8	Merchandise	1,5
A9	Billettinntekter	0,5
A10	Andre inntekter	0,9
Sum inntekter		156,4

Ein føreset at meisterskapet vert finansiert som eit spleiselag mellom lokale og regionale styresmakter, staten og næringslivet. I tillegg kjem sal av TV og medierett. Desse budsjetterast med bakgrunn i møtet 16/4-2013 mellom NCF og TV2 & OB Team, og samsvarar med tilsvarande kostnadsside. Nivået på sponsorinntekter vurderast som realiserbart, og på eit fornuftig nivå for å fastsette eit bærekraftig arrangementsbudsjett. Når det gjeld fordelinga av offentlege bidrag vert følgjande lagt til grunn:

Bidragstytar	Beløp i mill. kr
Staten	40,0
Hordaland fylkeskommune	15,0
Bergen kommune	20,0
Askøy kommune	1,5
Fjell kommune	1,5
Øygarden kommune	1,5
Sund kommune	0,5
Sum offentlege tilskot	80,0

Ein føreset her statleg medverknad på same nivå som det lokale og regionale styresmakter stiller opp med. Hordaland fylkeskommune sitt bidrag omhandlar direkte arrangementsstøtte, tilretteleggingskostnader for kollektivtransport og støtte til folkehelseiltak.

Rådmannen tilrår å støtte arrangementet med 15 mill. kr i samsvar med saksutgreiinga. Summen vert sett av på disposisjonsfond i samband med avslutninga av rekneskapen for 2012. I tillegg vert sett av kr 5,2 mill. til å dekke ei eventuell overskriding i prosjektet slik at samla avsetjing til disposisjonsfond vert kr. 20,2 mill.

Byens og regionens næringsliv vil spele ei sentral rolle dersom Bergen skal kunne ta på seg ei slik storhending. Bidraga her omfattar både sponsorinntekter, kick back ordningar på overnatting, servering og «hospitality».

Kostnader som dekkast over andre budsjett handlar i hovudsak om den andelen av vegutbetringstiltak som Statens vegvesen tek over ordinære driftsbudsjett samt tenester som er dekkast over eksisterande budsjett i Bergen, men som er teke med for å synleggjere bruttokostnaden på arrangementet.

Løypekostnader knytt til fylkesvegnettet

Det vil tilfalla løypekostnader ut over det som skal dekkast over det ordinære fylkesveggbudsjettet. Tiltak vil her vera fjerning og reetablering av fartsdumpar, trafikkøyer, midtrabattar, trafikklys og maling av aktuelle tunnellar.

Endeleg løypeprase vert ikkje fastsett før etter ei eventuell tildeling av arrangement. Det er såleis ikkje mogleg å gje eit eksakt kostnadsestimat for utgifter knytt til oppgradering av fylkesvegnettet.

Statens vegvesen vil over sine ordinære budsjett kunna forsera maling av dei aktuelle tunnellane i arrangementskommunane, og elles dekkast mindre tiltak som brosteinsdekke i Kong Oscarsgate. Ut over dette vil det tilfalla utgifter kring kr 9 mill. (talet er svært omtrentleg) i samla løypekostnader for heile løypenettet, uavhengig av vegeigar. Truleg vil størstedelen av løypenettet liggja til fylkesvegnettet. Utgiftene til løypekostnader vil verta dekkast av dei ulike bidragsytarane samla, og vil ikkje tilfalla den einskilde vegeigar.

Statleg bidrag

Det er heilt avgjerande at staten er med og bidreg. I den nye Idrettsmeldinga som vart vedteken i mars 2013 er det et klart mål at Norge skal vere vertskap for store internasjonale idrettsarrangement. Sykkel-VM er truleg det største internasjonale sommar- idrettsarrangementet Norge kan vere vertskap for, og vil såleis vere eit svært attraktivt meisterskap å få til Norge.

Å sikre eit bærekraftig arrangementsbudsjett krev ein statleg medverknad minimum på same nivå som det samla tilskotet frå lokale og regionale styresmakter. Eit relevant tilfelle er Stortinget si handsaming av Chess Olympiad Tromsø 2014 AS, der arrangementet vart tildelt kr. 70 mill. frå Kulturdepartementet. Det er både NCFs og prosjektleiinga si vurdering at Sykkel-VM oppfyller dei kriterier og premisser som kjem fram av den nye Idrettsmeldinga for å sikre statleg medverknad.

Stortinget vedtok i mars 2013 Meld.St.26 «Den norske idrettsmodellen». Store internasjonale idrettsarrangement vert omtala i kapittel 15. Her gjer ein greie for at: «Internasjonale idrettsbegivenheter på hjemmebane kan og være en viktig motivator og inspirasjonskilde både for toppidrettsutøverne selv og for befolkningen som helhet, kanskje i særlig grad for barn og ungdom. Slike begivenheter har derfor også et potensial til å øke interessen rundt, og deltakelsen i idrett og fysisk aktivitet.» «Store internasjonale mesterskap og arrangementer har også interesse utover deres rent idrettslige betydning. Det er en nær kobling til mesterskapenes betydning for rekruttering til, og utvikling av en frivillighetskultur som norsk idrett er helt avhengig av.» «Med erfaringer fra VM på ski i nordiske grener i Holmenkollen vinteren 2011 i friskt minne, er det naturlig å trekke frem idrettsarrangementers bidrag til Norgesprofilering, og som grunnlag for utvikling av turistnæringen.» ”Det finnes imidlertid enkelte idrettsbegivenheter som er så store at de ikke lar seg gjennomføre uten statlig medvirkning.”

Sykkel-VM er vurdert til å vere eit slikt arrangement. Sykkel-VM er det største sommaridrettsarrangementet Norge kan vere vertskap for. Eit landevegs VM i sykkel vil heller ikkje kunne få støtte til anleggsbygging gjennom spelemidlar, og meisterskapet er for det aller meste eit gratis arrangement for publikum med ein enorm marknadsføringsverdi for Norge. Såleis bør Sykkel-VM vurderast særskilt i høve til statleg medverknad. ”Dersom Norge og norsk idrett skal kunne påta seg denne type arrangementer kreves det derfor et utstrakt samarbeid mellom idretten, staten og både regionale og kommunale myndigheter. Regjeringen mener det er viktig at Norge skal kunne ha muligheten til å arrangere idrettsbegivenheter som i praksis betinger statlig støtte. Det finnes arrangementer som det både ut fra idrettslige og andre hensyn vil være av interesse å legge til Norge. Dersom statlig støtte til denne type idrettsbegivenheter skal være aktuelt, er det en forutsetning at en samlet idrettsbevegelse ønsker arrangementet.”

”Det kan i visse enkelttilfeller være aktuelt for staten å bidra til gjennomføringen av andre arrangementer der statlig medvirkning kreves, eller der det av politiske grunner vurderes som særlig interessant å få lagt arrangementet til Norge.” ”Et eksempel på et slikt arrangement er Youth Olympic Games (YOG) som arrangeres på Lillehammer i 2016. Der gav Stortinget gjennom behandlingen av Prop. 153 S (2010–2011) *Statsgaranti og tilsagn om statlig tilskudd for å arrangere olympiske vinterleker for ungdom i 2016*, sin tilslutning til at det ble stilt til rådighet nødvendige statlige garantier for å kunne søke om arrangementet, og at det ytes tilskudd som sikrer gjennomføringen av et eventuelt arrangement i 2016.” ”Støtte til slike arrangementer vil bli vurdert i hvert enkelt tilfelle. Det understrekes at statlig tilskudd kun vil være aktuelt i helt spesielle tilfeller, og at dette ikke rokker ved hovedprinsippet om at staten ikke vil yte økonomisk tilskudd til gjennomføringen av internasjonale idrettsarrangementer i Norge.”

Då Stortinget handsama den nye Idrettsmeldinga var det fleire representantar som tok ordet rundt store internasjonale Idrettsarrangement. Jorodd Asphjell (AP) trekte konkret fram Sykkel-VM i innlegget sitt: ”Denne idrettsmeldingen er ikke skrevet i stein. Nå har vi sett en rekke internasjonale arrangementer på utenlandske arenaer, men Norge har jo stor erfaring med å ha internasjonale arrangementer i Norge, f.eks. VM på ski i Oslo i 2011, VM på ski i Trondheim i 2007, OL i Lillehammer-regionen i 1994 og Ungdoms-OL, som vil komme i 2016. Nå ser vi også at en ny prosess knyttet til OL 2022, som er veldig spennende, hvor det er snakk om gjenbruk av anlegg i denne regionen. Samtidig har vi VM i freestyle i Voss, vi ser at Bergen jobber med å få VM i sykkel, og vi har Arctic Race of Norway».» Det skjer veldig mye positivt på idrettsfronten gjennom internasjonale arrangementer som skaper begeistring og økt aktivitet rundt omkring i hele landet. Derfor er det viktig at vi underveis ser på mulighetene for å være med og understøtte dette viktige arbeidet som idrettslag og særforbund gjør hver eneste dag.”

Representanten Linda C. Hofstad Helleland (H): ”Norge kan ikke lenger arrangere internasjonale håndballmesterskap, fordi vi mangler et nasjonalt håndballanlegg som er godkjent for internasjonale mesterskap. Men store mesterskap gir viktig inspirasjon som styrker bredden i idretten, for topp- og breddeidrett lever i et gjensidig samspill. Derfor mener Høyre at Norge jevnlig bør være vertskapsnasjon for større internasjonale mesterskap.”

Statleg medverknaad til Chess Olympiad Tromsø 2014 AS (COT 2014)

Chess Olympiad Tromsø 2014 AS (COT 2014) søkte våren 2009 staten om eit statleg tilskot på kr 70 mill. til å arrangere sjakk-OL i Tromsø i 2014. Selskapet COT 2014 er oppretta av Tromsø kommune og Norges Sjakkforbund for å planlegge og gjennomføre arrangementet. Selskapet er eigd med 90 pst. av Tromsø kommune og 10 pst. av Norges Sjakkforbund. Hovudmålet med arrangementet er å styrkje Tromsø som arrangørby, sprengje grenser i formidling av sjakk og synleggjere sjakken sitt omfang for læring og utvikling. Stortinget vedtok i juni 2010 å gi eit statstilskot på kr 70 mill. om Tromsø sin søknad vann fram, jf. Prop. 88 S (2009–2010) og Innst. 239 S (2009–2010). Under det internasjonale sjakkforbundet sin kongress i Russland hausten 2010 vart Tromsø og Norge tildelt arrangementet.

Det er venta at arrangementet skaper stor merksemd i mange land. Dette inkluderer land i deler av verda der Norge tradisjonelt er lite marknadsført. Den viktigaste kommunikasjonskanalen er internett. Det er planlagt eit omfattande regionalt kultur, reise- og opplevingstilbod i tilknytning til arrangementet. Delar av dette har samisk medvertskap og er forankra i Sametinget. Sjakk-OL bør vidare verte eit viktig kulturelement i regjeringa si nordområdesatsing, særleg med tanke på at Russland er ein av verdas leiande sjakknasjonar. Sjakk-OL er eit viktig signalarrangement og kan reknast å ha eit stort marknadsføringspotensial for Norge og Tromsø, m.a. innafor turisme og reiseliv.

Organisering av eit arrangementsselskap

Om Norge søkjer Sykkel-VM vil NCF ønskje å opprette eit arrangementsselskap som skal førestå den vidare planlegginga og gjennomføringa av Sykkel-VM 2017. Her finn ein fleire alternative modellar, og det er viktig med juridiske avklaringar rundt desse før ei avgjerd vert teken. Ein vurderer det som hensiktsmessig at byrådet får fullmakt til å jobbe vidare saman med NCF og andre partnarar med å avklare korleis ei slik organisering kan løysast. Fylkesrådmannen rår til at det vert arbeidd med å opprette eit arrangementsselskap for Sykkel-VM 2017, og at fylkesutvalet får fullmakt til å ta avgjerd om fylkeskommunen skal ta del i eit slikt selskap.

Appendiks: Fakta og tal om Sykkel-VM

Arrangerast årleg	
Konkurransar	Junior kvinner og menn, U23 menn, elite kvinner og menn, samt profflag for kvinner og menn.
Arrangementet varer	9 dagar (Opningsseremoni + 8 rittdagar)
Tal deltakarar	2000 (derav 700 utøvarar)
Deltakande nasjonar	74 (VM 2012, frå alle kontinent)
Tal akkrediterte	5000-6000 personar
Presse & media	800-1000 personar
TV-sjåarar	300-400 millionar
Tal TV-timar	Meir enn 500 TV-timar
Tal tilskodarar	Meir enn 500.000
Tidlegare og komande arrangørar	
2010	Melbourne, Australia
2011	København, Danmark
2012	Limburg, Nederland
2013	Toscana, Italia
2014	Ponferada, Spania
2015	Richmond, USA
2016	Doha, Qatar

Fylkestinget   **11.06.13**

Pål Kårbø sette fram slikt forslag

«Alternativ til punkt 4:

Fylkestinget er positiv til å støtte arrangementet med kr 15 mill. i samsvar med saksutgreiinga. Summen vert sett av på disposisjonsfond i samband med avsluttinga av rekneskapen for 2012. Fylkestinget legg til grunn at den tilrådde usikkerheitsavsetjinga på 15,6 mill. kr ikkje vert finansiert no, men det vert føreset at den vert dekt i tråd med saksutgreiinga dersom den inntreff. Hordaland fylkeskommune sin del utgjer 5,2 mill. kr.»

Tom Skauge sette på vegner av SV og V fram slik protokollmerknad:

«I tråd med saksframstillinga ynskjer SV å prioritera bruk av pengar til tilrettelegging for kollektivtransport og støtte til folkehelseiltak.»

Tom Skauge sette fram slik protokollmerknad:

«15 eller 20 mill. kr er ein høg sum for ein fylkeskommune som har ein omfattande spareplan for å redusera utgiftene med 100 mill. kr pr. år.»

Tom Skauge sette fram slikt forslag:

«Hordaland fylkesting er uroa over det store omfanget av dopingbruk som har vore avslørt i sykkelsporten gjennom dei siste åra. Ein forventar at det blir jobba langt meir bestemt og målretta framover med å bekjempe dopingbruken.»

Tom Sverre Tomren sette fram slikt forslag:

«Saka vert utsett.»

Tomren sitt forslag om utsetjing fekk 3 røyster (MDG, SV) og fall.

Røysting

Skauge sitt forslag fekk 3 røyster (SV, MDG) og fall.

Kårbø sitt forslag vart vedteke med 30 røyster (3 KrF, A, SV, R, V, Sp, MDG).

Innstillinga med Kårbø sitt forslag vart vedteke mot 3 røyster (2 KrF, MDG).

VEDTAK

1. Hordaland fylkesting er positiv til at Bergen vert vertskapsby i ein norsk søknad om Sykkel-VM 2017, og ser på dette som ein svært attraktivt meisterskap å få til bergensregionen.
2. Fylkestinget føreset at meisterskapen vert finansiert gjennom eit spleiselag mellom idrett, næringsliv og offentlege styresmakter.
3. Fylkestinget legg til grunn at statleg medverknad til arrangementet står i høve til nivået på regionale styresmakter sine tilskot og at Bergen kommune og dei andre kommunane medverkar i.
4. Fylkestinget er positiv til å støtte arrangementet med kr 15 mill. i samsvar med saksutgreiinga. Summen vert sett av på disposisjonsfond i samband med avsluttinga av rekneskapen for 2012. Fylkestinget legg til grunn at den tilrådde usikkerheitsavsetjinga på 15,6 mill. kr ikkje vert finansiert no, men det vert føreset at den vert dekt i tråd med saksutgreiinga dersom den inntreff. Hordaland fylkeskommune sin del utgjer 5,2 mill. kr.

5. Fylkestinget sluttar seg til at det vert arbeidd med å opprette eit arrangementselskap for Sykkel-VM 2017. Fylkesutvalet får fullmakt til å ta avgjerd om fylkeskommunen skal ta del i eit slikt selskap.

Protokollmerknad frå SV og V

I tråd med saksframstillinga ynskjer SV å prioritera bruk av pengar til tilrettelegging for kollektivtransport og støtte til folkehelseiltak.

Protokollmerknad frå SV

15 eller 20 mill. kr er ein høg sum for ein fylkeskommune som har ein omfattande spareplan for å redusera utgiftene med 100 mill. kr pr. år.

Arkivsak 201203529-16
Arkivnr. 123
Saksh. Skeie, Ingvar

Saksgang	Møtedato
Fylkesutvalet	24.05.2013
Fylkestinget	11.06.2013 - 12.06.2013

GODKJENNING AV ÅRSREKNESKAPEN 2012

SAMANDRAG

Rekneskapen for Hordaland fylkeskommune år 2012 vert med dette lagt fram til godkjenning.

FORSLAG TIL INNSTILLING

1. Rekneskapen for Hordaland fylkeskommune for 2012 vert godkjend.
2. Overskotet vert disponert til følgjande føremål:

	mill. kr
Pensjonskostnad - korrigerering av feil i 2012	11,7
Profilering	4,0
Sykkel VM i Bergen i 2017	20,2
The Tall Ships Races i Bergen i 2014	1,0
<u>Finansiering av investeringar</u>	<u>34,5</u>
Sum	71,4

3. Budsjettendring:

Driftsbudsjettet:

Stad	Art	Tekst	Meirutg.	Meirinnt.
10 790 100 00	15400	Avsetjing til disposisjonsfond	59 732 000	
10 790 301 00	10900	Amortisering premieavvik	11 700 000	
10 790 100 00	19300	Disp. av tidlegare års overskot		71 432 000

Investeringsbudsjettet:

Stad	Art	Prosjekt		Meirutg.	Meirinnt.
777 020 00	01000	05800	Profilering eigedomar	4 000 000	
790 100 00	09400	09976	Bruk av disposisjonsfond		4 000 000

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Johnny Stiansen
økonomidirektør

Vedlegg: Saksførelegg for kontrollutvalet
Uttale frå kontrollutvalet
Revisjonsmelding
Revisjonsrapport nr. 9

FYLKESRÅDMANNEN, 13.05.2013:

Rekneskapsresultat

Driftsrekneskapen for 2012 kom ut med eit overskot på 71,4 mill. kr. Netto driftsresultat vart 242 mill. kr, dvs. 3,3 % av driftsinntektene. I 2011 var netto driftsresultat 247,7 mill. kr (3,5 %).

Avsetjingar til disposisjonsfond

I rekneskapen er avsett følgjande beløp til disposisjonsfond:

	<u>mill. kr</u>
Skolar	29,6
Tannhelsedistrikt	5,1
Prosjekt innan kultur	6,0
Regional utvikling	1,5
Forsikringsfond	0,7
<u>Totalt</u>	<u>42,9</u>

Bruk av disposisjonsfond i driftsrekneskapen er kr 16,5 mill. kr. (I desse tala er ikkje rekna med overskotet frå 2011, som var innom disposisjonsfond før det vart disponert til ulike tiltak seinare på året.)

Investeringsrekneskapen

Det vart investert for 2 585,8 mill. kr i eigedomar og utstyr og 42,2 gjekk til utlån og aksjekjøp.

Det vart brukt 1 064,3 mill. kr av lånemidlar til finansiering av investeringar. Budsjettert bruk av lån var 1 208,3 mill. kr. Det vart teke opp nye lån i samsvar med budsjettet. Ved årsskiftet stod 250,9 mill. kr av opptekne lån ubrukt. Dette kan tolkast slik at framdrifta av investeringsprosjekta totalt sett ligg noko etter det som var føresett i budsjettet.

Når det gjeld meir detaljar om rekneskapen, viser eg til årsmeldinga og rekneskapshefte.

Revisjonsmeldinga

I revisjonsmeldinga, datert 15. april 2013, konkluderer revisor slik:

”Vi meiner at årsrekneskapen er avgjeven i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlege ein dekkande framstilling av den finansielle stillinga til Hordaland fylkeskommune per 31. desember 2012 og av resultatet for rekneskapsåret som vart avslutta per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal rekneskapsskikk i Noreg.”

Handsaming i kontrollutvalet

Kontrollutvalet handsama årsrekneskapen i møte 07.05.2013. Saksførelegget følgjer som vedlegg til saka.

Kontrollutvalet gjorde følgjande vedtak:

1. Kontrollutvalet ber fylkesrådmannen kome i møte i utvalet 23.9.13 for å gjera greie for kva som er/vil verta gjort i høve forbettringsområda som kjem fram av revisjonsrapport nr. 9 frå Deloitte.
2. Kontrollutvalet vil også i år tilrå at fylkesrådmannen set i verk tiltak for å unngå store overskridingar innan samferdselssektoren i framtida
3. Kontrollutvalet ber om at den endelege årsmeldinga for seinare år må vera ferdig innan den nasjonale fristen som er 31.3.
4. Kontrollutvalet vedtek utkast til uttale om Hordaland fylkeskommune sin årsrekneskap for 2012, inkl. dei redigeringsmessige endringane som kom fram i møtet.

I møteboka er det elles teke med følgjande frå handsaminga i møtet:

«Fylkesrådmann Rune Haugsdal og økonomisjef Nils Vetlesand presenterte årsrekneskapen for 2012 og svarte på spørsmål frå kontrollutvalet.

Partner Helge-Roald Johnsen og rekneskapsrevisorane Espen Hordvik og Gunnar Hoff presenterte revisjonsrapport 2012 og svarte på spørsmål frå kontrollutvalet. Frå Deloitte si side vart det gjeve uttrykk for at dei vil vurdere å ha med ei presisering i revisjonsmeldinga til neste år dersom ikkje årsmeldinga frå fylkeskommunen vert levert heilt ferdig og med naudsynte underskrifter innan den nasjonale fristen som er sett til 31.3.

Helge-Roald Johnsen i Deloitte orienterte også om utfordringar relatert til momskompensasjon.

Vidare presenterte Deloitte korleis samarbeidet med Riksrevisjonen i høve revisjon av vegsektoren føregår, jf. sak 17/13 punkt 4. Her vart rapport frå Riksrevisjonen om deira revisjon av vegsektoren presentert for utvalet. Under denne presentasjonen vart møtet lukka med heimel i kommunelova § 31.3.

Det vart gjort nokre redigeringsmessige endringar i uttalen frå kontrollutvalet. Vidare vart årstalet i punkt 4 i vedtaket retta til 2012.»

Kommentarar til eit par av punkta Kontrollutvalet har teke opp

Fylkesrådmannen viser til punkt 2 i kontrollutvalet sitt vedtak der det vert tilrådd å setja i verk tiltak for å unngå store overskridingar innan samferdselssektoren. Fylkesrådmannen understreka, i samband med gjennomgangen av rekneskapen i kontrollutvalet, at han hadde tett oppfølging av samferdselssektoren.

I samband med tertialrapporten for 2. tertial 2012 til fylkestinget i oktober 2012 viste fylkesrådmannen til at det vert føreteke ei ekstra kvalitetssikring av rekneskapsrapporteringa frå Skyss av eit eksternt konsultentselskap.

Til fylkesutvalet sitt møte i mars – i samband med rekneskapsrapporten pr. februar 2013 skreiv fylkesrådmannen slik om dette:

«Fylkesrådmannen har det siste året hatt særleg oppfølging av samferdselssektoren. Samferdselssjefen har månadleg gjennomgang av utviklinga med fokus på økonomi, men også andre faktorar som er viktige for kollektivtransporten. I tillegg har eit konsultentselskap hatt gjennomgang av månadsrapportane. Konsultentselskapet legg fram ei evaluering av rapporteringsrutinane på samferdselsområdet før påske. Fylkesrådmannen kjem attende til denne evalueringa i tertialrapporten til fylkestinget i juni.»

Konsultentselskapet Propago AS har frå september 2012 hatt månadleg gjennomgang av økonomirapporteringa i Skyss. Konsultentselskapet har i samband med årsavsluttinga laga ein rapport til fylkesrådmannen der det går fram at økonomirapporteringa gjennom året er truverdig og gjev totalt eit rett bilete av kostnader og inntekter.

Konsultentselskapet meiner vidare at den organisasjons- og systemmessige inndelinga i Skyss er hensiktsmessig. Hovudkonklusjonen til Propago AS er at økonomioppfølging, vurderingar og omkringliggjande prosessar i Skyss er tilfredstillande og bidreg til bra oversyn og styring av verksemda.

I saksførelegget til kontrollutvalet og i vedtaket vert det også vist til revisjonsrapport nr. 9 frå Deloitte. Rapporten ligg ved saka.

Eg siterer punkt 4, som gjeld pensjonskostnad:

«I vår revisjon av Hordaland fylkeskommune sine pensjonsutgifter og i samband med at vår kontroll viste ein differanse mellom berekna pensjonsutgifter og bokførte pensjonsutgifter i

2012, bad vi fylkeskommunen om sjølv å gjera tilsvarende kontroll. Det vart då avdekka eit avvik på totalt NMOK 11,7 inkludert arbeidsgjevaravgift, som skulle vore bokført som utgift i rekneskapen.

Avviket skuldast at det i ei oppgåve frå pensjonsleverandør ikkje var redusert ein større innbetalt premie foretatt frå AFP-fond, slik at utrekna premieavvik vart for høgt.

Feilen er ikkje retta i rekneskapen i 2012, men vi er informert frå fylkeskommunen om at det i sak til fylkestinget vil bli foreslått at ein tilsvarende del av overskotet i 2012 blir avsett til fond, som skal brukast til å nulle ut verknaden av utgiftsføringa i 2013.

Vi kan akseptere foreslått løysing på korrigerings av avviket.»

Disponering av overskotet

I følgje § 48 i kommunelova skal fylkestinget gjere vedtak om disponering av overskotet.

Fylkesrådmannen viser til det som er referert frå revisjonsrapport nr. 9 om pensjon. Det vart altså bokført 11,7 mill. kr for lågt beløp som pensjonskostnad i 2012 og overskotet vart følgeleg høgare enn det skulle vore. Dette kan enklast rettast opp ved å bokføre tilsvarende meir som pensjonskostnad i 2013. Fylkesrådmannen foreslår at ein nyttar 11,7 mill. kr av overskotet for å dekke denne kostnaden.

I budsjettvedtaket for 2012 reduserte fylkestinget posten for omprofilering med 4 mill. kr. Det vart sagt at «dersom rekneskapsresultatet for 2012 gjev rom for det vil ein vurdera å auka opp att denne posten.» Fylkesrådmannen gjer framlegg om å legge inn igjen 4 mill. kr på investeringsbudsjettet.

Ein viser til eiga sak om Sykkel VM i Bergen i 2017. Fylkesrådmannen foreslår at det vert sett av 20,2 mill. kr på disposisjonsfond til dette arrangementet.

Bergen skal vere vertshamn for The Tall Ships Races 24. - 27. juli 2014. The Tall Ships Races 2014 Bergen søker om kr 1 000 000 i tilskot frå Hordaland Fylkeskommune til planlegging og gjennomføring av arrangementet. Dei søker spesielt om støtte til aktivitetar av regional karakter og spesielt ungdomsrelaterte aktivitetar.

Fylkesrådmannen gjer framlegg om å setje av 1 mill. kr på disposisjonsfond som kan nyttast til aktivitetane i samband med arrangementet i 2014.

Resten av overskotet, 34,5 mill. kr, vil fylkesrådmannen foreslå å nytte til finansiering av investeringar, slik at ein kan redusere nye låneopptak.

I samband med tertialrapporten vert det gjort ein ny gjennomgang av investeringane i 2013. For nokre prosjekt kan det bli behov for budsjettjusteringar. Fylkesrådmannen rår til at 34,5 mill. kr i første omgang vert avsett til fond. Fondsmidlane vil så i ei anna sak bli nytta til justeringar i investeringsbudsjettet i 2013 eller eventuelt til å redusere låneopptaket.

Oppsummering

Fylkesrådmannen gjer framlegg om slik disponering av overskotet frå 2012:

	mill. kr
Pensjonskostnad - korrigerings av feil i 2012	11,7
Profilering	4,0
Sykkel VM i Bergen i 2017	20,2
The Tall Ships Races i Bergen i 2014	1,0
Finansiering av investeringar	34,5
Sum	71,4

Terje Søviknes sette på vegner av FrP, H, V og KrF fram slikt forslag:

«Endring i punkt 2:

Overskotet vert disponert til følgjande føremål:	Mill. kr
Pensjonskostnad – korrigerering av feil i 2012	11,7
Profilering	4,0
Sykkel-VM i Bergen 2017	15,0
The Tall Ships Races i Bergen 2014	1,0
Oppfølging museumsplanen – investeringstiltak musea	2,0
Kongshaug musikkgymnas – tilskot 2013 i påvente av ny statleg finansieringsordning (dersom statstilskotet vert auka til tidlegare nivå i samband med revidert nasjonalbudsjett fell løyvinga vekk)	0,5
Finansiering av investeringar	37,2
Sum	71,4»

Tom Skauge sette fram slikt forslag:

«Endring punkt 2:

Reduksjon av posten «finansiering av investeringar» med 5,52 mill.

Ny post: Sykkelvegar 5 mill.

Ny post: Ny kveldsferje, rundtur Kinsarvik-Utne 0,52 mill.»

Rasmus Laupsa Rasmussen sette på vegner av A, SV og Sp fram slikt forslag:

“Endring i forslag til punkt 2 i innstillingen:

Pengene som er satt av til profilering settes av til subsidiering av kjøp av skole-pc. Midlene skal brukes til å gi et avslag i prisen på kr 500 pr. pc til alle som benytter seg av ordningen.»

Tom Sverre Tomren sette fram slikt forslag:

«Endring i punkt 2:

- Sykkel-VM til 10 mill.

- Etablering av klimafond 5 mill.

- 5 mill. til støtte til regional drift av miljøorganisasjonar»

Røysting

Innstillinga punkt 1 vart samrøystes vedteken.

Tomren sitt forslag til punkt 2 fekk 4 røyster (MDG, R, SV) og fall.

Skauge sitt forslag til punkt 2 fekk 4 røyster (SV, MDG, R) og fall.

Rasmussen sitt forslag til punkt 2 fekk 23 røyster (A, R, SV, Sp, MDG) og fall.

Søviknes sitt forslag til punkt 2 vart vedteke med 35 røyster mot 22 røyster (A, SP, SV, R) for innstillinga punkt 2.

Innstillinga punkt 3 med endringar vart samrøystes vedteken .

VEDTAK

1. Rekneskapen for Hordaland fylkeskommune for 2012 vert godkjend.

2. Overskotet vert disponert til følgjande føremål:

	Mill. kr
Pensjonskostnad - korrigerings av feil i 2012	11,7
Profilering	4,0
Sykkel-VM i Bergen i 2017	15,0
The Tall Ships Races i Bergen i 2014	1,0
Oppfølging Museumsplanen – investeringstiltak musea	2,0
Kongshaug Musikkgymsnas – tilskot 2013 i påvente av ny statleg finansieringsordning (dersom statstilskotet vert auka til tidlegare nivå i samband med Revidert Nasjonalbudsjett fell løyvinga vekk)	0,5
Finansiering av investeringar	37,2
Sum	71,4

3. Budsjettendring:

Driftsbudsjettet:

Stad	Art	Tekst	Meirutg.	Meirinnt.
10 400 660 00	14700	Museer	2 000 000	
10 600 750 00	14700	Tilskot private skolar	500 000	
10 790 100 00	15400	Avsetjing til disposisjonsfond	57 232 000	
10 790 301 00	10900	Amortisering premieavvik	11 700 000	
10 790 100 00	19300	Disp. av tidlegare års overskot		71 432 000
			71 432 000	71 432 000

Investeringbudsjettet:

Stad	Art	Prosjekt	Meirutg.	Meirinnt.
10 777 020 00	01000	05800 Profilering eigedomar	4 000 000	
10 790 100 00	09400	09976 Bruk av disposisjonsfond		4 000 000

Advokat Jeppe Normann
Billingstadsletta 19b

1396 Billingstad

Deres ref.:
Vår ref.: 311125-003\1924447\v1\stas
E-post: steffen.asmundsson@kluge.no
Ansvarlig advokat: Steffen Asmundsson

Oslo, 23. november 2017

KRAV MOT BERGEN 2017 AS

1 INNLEDNING

Det vises til ditt brev av 16. november 2017 hvor det fremgår at det arbeides med en frivillig gjeldsordning for Bergen 2017 AS. I brevet oppfordres alle kreditorene til å melde sine krav (hovedstol) innen 1 uke fra dateringen av brevet.

Vi representerer Hordaland fylkeskommune, og videre henvendelser om en frivillig gjeldsordning kan rettes til undertegnede.

Nedenfor gjennomgås følgende tre krav fra Hordaland fylkeskommune mot Bergen 2017:

- Fylkeskommunen har krav på dekning av kr. 8,5 mill. av opprinnelig øremerket statstilskudd for dekning av ekstra kollektivproduksjon. Dette kravet er allerede gjort opp ved motregning på tilsvarende beløp i fylkeskommunens støtte til Bergen 2017 AS.
- Fylkeskommunen har krav på ytterligere kr. 4,2 mill. av tilleggsbevilgningen fra Kulturdepartementet av 30. juni 2017 som også var øremerket til dekning av ekstra kollektivproduksjon. Dette er ikke oppgjort.
- Bergen 2017 plikter å tilbake stille gjennomførte tiltak på veier innen 1. desember 2017.

2 KRAV PÅ DEKNING AV KR. 8,5 MILL AV OPPRINNELIG STATSTILSKUDD

I brev fra Kulturdepartementet til Bergen 2017 AS av 16. desember 2015, ble det orientert om at Stortinget hadde sluttet seg til at departementet kunne inngå avtale med Bergen 2017 AS om statstilskudd for dekning av «*utgifter til veg-, politi/sikkerhets- og kollektivtiltak og frivillighetsprogram på inntil 30 mill. kroner...*». Av denne totalrammen skulle «*inntil 26 mill. kroner fordeles til samferdselstiltak*».

Bilag 1: Brev fra Kulturdepartementet til Bergen 2017 AS av 16. desember 2015

Kluge Advokatfirma Stavanger
Laberget 24, Hinna Park
Postboks 277
4066 STAVANGER

Tel: 51 82 29 00
Fax: 51 82 29 01
E-post: stavanger@kluge.no

Kluge Advokatfirma Oslo
Bryggegate 6
Postboks 1548, Vika
0117 OSLO

Tel: 23 11 00 00
Fax: 23 11 00 01
E-post: oslo@kluge.no

Kluge Advokatfirma Bergen
Starvhusgaten 2 B
Postboks 394 Sentrum
5805 BERGEN

Tel: 55 21 98 00
Fax: 55 21 98 01
E-post: bergen@kluge.no

Organisasjonsnummer
913 296 117 MVA

Bank
9685.27.21690 (driftskonto)
9685.27.21755 (klientmidler)
9685.27.54068 (eiendomsmegling)
SWIFT: HANDNOKK

I referat fra møte – Sykkel VM 2017 den 18. januar 2017 heter det:

«Sykkel-VM 2017 v/Harald Tiedemann Hansen opplyste at det er sett av 8,5 mill.kr til omlegging av kollektivtransporttilbudet innbefor det statlege tilskotet til Sykkel-VM 2017 på 26 mill.kr til samferdselstiltak. Dette tilskotet skal dekke det som opprinneleg var tiltenkt som avsetning til ekstraordinært kollektivtransporttilbod innbefor den fylkeskommunale løyvinga på 15 mill.kr til Sykkel-VM 2017.

Bilag 2: Referat fra møte i Sykkel-VM 2017, 18. januar 2017

Sitatet viser enighet mellom Bergen 2017 AS og fylkeskommunen om at kr. 8,5 mill. av de øremerkede midlene i det opprinnelige statstilskuddet skulle gå til dekning av fylkeskommunens ekstra kostnader til kollektivproduksjon i anledning arrangementet.

Hordaland fylkeskommune har ikke fått overført disse midlene, men partene har vært enige om at et tilsvarende beløp trekkes fra i fylkeskommunens alminnelige tilskudd på kr. 15 mill, jf. fylkestingets vedtak av 11. juni 2013 og avtalen mellom Bergen 2017 AS og Hordaland fylkeskommune av 4. august 2015 pkt. 7.

Bilag 3: Hordaland fylkestings vedtak av 11. juni 2013

Bilag 4: Avtale mellom Bergen 2017 AS og Hordaland fylkeskommune av 4. august 2015

Siden fylkeskommunens krav er oppgjort på denne måten, vil det ikke bli fremmet her, under forutsetning av at Bergen 2017 AS kan bekrefte at kravene er gjort opp.

3 KRAV PÅ DEKNING AV KR. 4,2 MILL. I TILLEGGSBEVILGNING FRA STATEN

Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune og Bergen 2017 AS søkte i fellesskap om tilleggsbevilgninger fra Kulturdepartementet den 7. mars 2017. Søknaden gjaldt omlegging av kollektivtilbudet og merkostnad i forbindelse med nødvendige vegutbedringer. Beregninger fra Hordaland fylkeskommune v/Skyss og fra Statens vegvesen var vedlagt som dokumentasjon.

Bilag 5: Brev til Kulturdepartementet av 7. mars 2017

I Kulturdepartementets brev av 30. juni 2017 ble det opprinnelige tilskuddet økt med kr. 7,5 mill. Det fremgikk uttrykkelig at:

«Bergen 2017 AS kan prioritere bruken av midlene på de omsøkte tiltakene.

Det forutsettes at tilskuddet disponeres i samsvar med de formål som er trukket opp i dette brevet...»

Bilag 6: Brev fra Kulturdepartementet av 30. juni 2017

I referat fra møte for Sykkel VM 2017 av 19. mai 2017, fremgår at man har blitt enige om at rammen på kr. 7,5 mill. skal fordeles med kr. 3,3 mill. til vegtiltak i regi av Bergen 2017 AS og kr. 4,2 mill. til kollektivtransport i regi av Skyss (dvs. Hordaland fylkeskommune).

Bilag 7: Referat fra møte i Sykkel-VM 2017, 19. mai 2017

Hordaland fylkeskommune har fremmet krav om utbetaling av kr. 4,2 mill. i brev av 31. august 2017 og sendt faktura den 30. oktober 2017 med forfall 11. november 2017

Bilag 8: Brev fra Hordaland fylkeskommune av 31. august 2017

Bilag 9: Faktura fra Hordaland fylkeskommune av 30. oktober 2017

Fylkeskommunen har imidlertid ikke mottatt dette beløpet som forutsatt, og dette kraves meldes derfor til dekning.

Som det fremgår av Kulturdepartementets tildelingsbrev, er midlene øremerket til de nevnte formål. Hordaland fylkeskommune forutsetter at de øremerkede midlene fra staten fullt ut blir brukt i tråd med forutsetningene. Det vises i den forbindelse til departementets henvisning til Retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for tilskuddsmottakere som får tildelt prosjekt-, investerings- eller engangstilskudd fra Kulturdepartementet i 2017, hvor det bl.a. heter i pkt. 3:

«Dersom det i ettertid viser seg at tilskuddet ikke er blitt benyttet til det gitte formålet, kan departementet/tilskuddsforvalter kreve hele eller deler av tilskuddet tilbakebetalt. Dersom tilskuddsmottaker har mottatt tilskudd på bakgrunn av uriktige opplysninger, kan dette i særlige tilfeller rammes av bestemmelsene i straffelovens §§ 371-372.»

Bilag 10: Retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for tilskuddsmottakere som får tildelt prosjekt-, investerings- eller engangstilskudd fra Kulturdepartementet i 2017**4 TILBAKESTILLING AV VEIER**

Bergen 2017 AS har, gjennom en avtale med Statens vegvesen på vegne av Hordaland fylkeskommune, påtatt seg ansvar for å gjennomføre og bekoste etablering av fysiske tiltak på vegnettet i forbindelse med sykkel-VM samt å reetablere vegnettet til normaltilstand etter endt arrangement.

Bilag 11: Gjennomføringsavtale mellom Statens vegvesen på vegne av Hordaland fylkeskommune og Bergen 2017 AS av 7. september 2017

Etter avtalens punkt 13 skal reetablering av veinettet, herunder overlevering av avtalt dokumentasjon til SVV, ferdigstilles i avtalt stand innen 1. desember 2017.

Fylkeskommunen er kjent med at dette arbeidet ikke er påbegynt og vil fremme krav om at Bergen 2017 AS oppfyller sin forpliktelse til å tilbake stille veiene innen fristen etter avtalen.

Dersom Bergen 2017 AS ikke oppfyller sine forpliktelser, vil arbeidet bli iverksatt av Statens vegvesen for fylkeskommunen, som vegeier, sin regning. I så fall vil kostnaden ved dette også utgjøre et krav fra Hordaland fylkeskommune mot Bergen 2017 AS.

Det fremkommer både av Kulturdepartementets brev av 16. desember 2015 om opprinnelig statstilskudd og brev av 30. juni 2017 om tilleggsbevilgning, at det er gitt midler som er øremerket for nødvendige vegutbedringer og tilbakestilling av disse. På samme måte som for øremerkede midler til kollektivtiltak, jf. punkt 3 ovenfor, forutsetter fylkeskommunen at Bergen 2017 AS fullt ut disponerer tilskuddene i samsvar med departementets forutsetninger, jf. også retningslinjene for 2015 og 2017.

Med vennlig hilsen

Kluge Advokatfirma AS

Steffen Asmundsson
Advokat

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Kluge
Bilag 1

Bergen 2017 AS
Tollbodallmenningen 1B
5004 Bergen

Kopi: Norges Cykleforbund

Deres ref

Vår ref
12/1838-

Dato
16.12.2015

Tilskudd til sykkel-VM i Bergen i 2017 - bestilling av oppdatert og utfyllende budsjettsøknad vedrørende tilskudd til samferdselstiltak

Vi viser til Bergen 2017 AS sitt møte med statsråd Widvey 9. september, og til henvendelser fra Norges Cykleforbund datert hhv. 18. september 2015, 22. oktober 2015 og 24. november 2015.

Tilskudd til sykkel -VM i Bergen i 2017

I forbindelse med behandlingen av Prop. 93 S (2013-2014) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2014*, sluttet Stortinget seg til at Kulturdepartementet kunne inngå avtale med arrangør av sykkel-VM i Bergen i 2017 om at staten forplikter seg til å dekke utgifter til veg-, politi/sikkerhets- og kollektivtiltak og frivillighetsprogram på inntil 30 mill. kroner i forbindelse med et eventuelt sykkel-VM i Bergen i 2017.

Av totalrammen på 30 mill. kroner er det lagt opp til at inntil 26 mill. kroner fordeles til samferdselstiltak. Tilskuddet skal komme til utbetaling i 2016 og 2017. Eventuelle utgifter utover 30 mill. kroner til de omsøkte tiltakene vil være Bergen 2017 AS sitt ansvar.

Utbetaling av tilskudd – behov for oppdatert budsjettsøknad

Postadresse
Postboks 8030 Dep
NO-0030 Oslo
postmottak@kud.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
<http://www.kud.dep.no/>

Telefon*
22 24 90 90
Org. nr.
972 417 866

Idrettsavdelingen

Saksbehandler
Kjartan Pedersen
Gurholt
22 24 79 99

Kulturdepartementet har vært i dialog med Samferdselsdepartementet vedrørende utbetaling av tilskudd til samferdselstiltak i forbindelse med sykkel-VM i 2017. Før størrelsen på statstilskuddet kan fastsettes har departementet behov for en oppdatert og utfyllende budsjettsøknad.

Søknaden må inneholde en oversikt over hvilke samferdselstiltak som skal gjennomføres i 2016 og 2017, inkludert en kort beskrivelse av tiltakene, plan for når tiltakene skal gjennomføres og hvor store utgifter som er budsjettert knyttet til tiltakene. I arbeidet med budsjettsøknaden forutsettes det at Bergen 2017 AS involverer og innhenter faglige råd fra Statens vegvesen, fylkeskommunen og kommunen.

Basert på budsjettsøknaden vil Samferdselsdepartementet vurdere tilskuddets størrelse i 2016 og 2017 og utbetalingstakt. I henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten skal tilskuddsbeløp utbetales etter hvert som mottakeren har behov for å dekke aktuelle utgifter.

Det legges opp til at statstilskuddet blir utbetalt direkte til Bergen 2017 AS, og at selskapet bestiller nødvendige oppgaver av den enkelte oppdragsutøver som innenfor samferdselstiltakene bl.a. vil være Statens vegvesen, fylkeskommunen og kommunen. Budsjettsøknaden må derfor også inneholde bankkontonummer som statstilskuddet skal overføres til. Bergen 2017 AS vil være ansvarlig for betaling av oppdragene.

Frist: 29. januar 2016

Budsjettsøknaden må sendes til postmottak@kud.dep.no så snart den foreligger, og senest innen **29. januar 2016**.

Dersom det er spørsmål til bestillingen eller behov for utsatt frist, må det tas kontakt med departementet.

Med hilsen

Per Kristian Aasmundstad (e.f.)
fung. ekspedisjonssjef

Kjartan Pedersen Gurholt
rådgiver

Dette dokumenter er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskreven signatur.

Møtereferat

Dato: 25.01.2017

Emne:	Møtereferat - Sykkel VM 2017, 18.januar 2017		
Til stades:	Rune Haugsdal, Olav Finne, Elin Hjelset, Harald Tiedemann Hansen, Torjus Larsen, Målfrid Vik Sønstabø, Bjarte Årvik, Thorbjørn Aarethun		
Forfall:	Oddmund Sylta, Håkon Rasmussen	Sak: 2016/35108-2	
Møtetid:	Onsdag, 18.januar 2017, kl 0830	Møtestad: Fylkesrådmannen sitt kontor	

Møteleiar: Fylkesrådmann Rune Haugsdal**Referent: Thorbjørn Aarethun**

Bjarte Årvik frå Skyss orienterte kort overordna om det planlagte opplegget for ekstraordinært kollektivtransporttilbod under Sykkel-VM 2017. Kostnadene med dette er berekna til om lag 15 mill.kr.

I tillegg vil det komme kostnader for nødvendige infrastrukturiltak for å kunne gjennomføre den planlagte omlegginga av kollektivtransporttilbudet.

Sykkel-VM 2017 v/Harald Tiedemann Hansen opplyste at det er sett av 8,5 mill.kr til omlegging av kollektivtransporttilbudet innanfor det statlege tilskotet til Sykkel-VM 2017 på 26 mill.kr til samferdselstiltak. Dette tilskotet skal dekke det som opprinneleg var tiltenkt som avsetning til ekstraordinært kollektivtransporttilbod innanfor den fylkeskommunale løyvinga på 15 mill.kr til Sykkel-VM 2017.

Statens vegvesen v/Olav Finne opplyste at det vil bli stilt krav til Sykkel-VM 2017 om garanti for kostandene med arbeid i løypetraseen, samt tilbakeføring av tiltak til opprinnelig tilstand.

Fylkesrådmann Rune Haugsdal understreka at fylkeskommunen vil levere og tilpasse kollektivtransporttenester innanfor det som Sykkel-VM 2017 vil sette av som budsjetttramme til publikumstransport og omlegging av bussruter under arrangementet.

Med grunnlag i auka kostnader til auka kapasitet og omlegging av kollektivtransporttilbodet og nye kostnader med infrastrukturiltak, vart Sykkel-VM 2017 v/Harald Tiedemann Hansen utfordra av fylkesrådmannen til å revurdere og klargjere dei økonomiske rammene som fylkeskommunen v/Skyss må forholde seg til ved vidare planlegging og innkjøp av ekstra busskapasitet osv, samt finansiering og realisering av dei aktuelle infrastrukturiltaka.

Fylkestinget 11.06.13

Pål Kårbø sette fram slikt forslag

«Alternativ til punkt 4:
Fylkestinget er positiv til å støtte arrangementet med kr 15 mill. i samsvar med saksutgreiinga. Summen vert sett av på disposisjonsfond i samband med avsluttinga av rekneskapen for 2012. Fylkestinget legg til grunn at den tilrådde usikkerheitsavsetjinga på 15,6 mill. kr ikkje vert finansiert no, men det vert føreset at den vert dekt i tråd med saksutgreiinga dersom den inntreff. Hordaland fylkeskommune sin del utgjer 5,2 mill. kr.»

Tom Skauge sette på vegner av SV og V fram slik protokollmerknad:

«I tråd med saksframstillinga ynskjer SV å prioritera bruk av pengar til tilrettelegging for kollektivtransport og støtte til folkehelseiltak.»

Tom Skauge sette fram slik protokollmerknad:

«15 eller 20 mill. kr er ein høg sum for ein fylkeskommune som har ein omfattande spareplan for å redusera utgiftene med 100 mill. kr pr. år.»

Tom Skauge sette fram slikt forslag:

«Hordaland fylkesting er uroa over det store omfanget av dopingbruk som har vore avslørt i sykkelsporten gjennom dei siste åra. Ein forventar at det blir jobba langt meir bestemt og målretta framover med å bekjempe dopingbruken.»

Tom Sverre Tomren sette fram slikt forslag:

«Saka vert utsett.»

Tomren sitt forslag om utsetjing fekk 3 røyster (MDG, SV) og fall.

Røysting

Skauge sitt forslag fekk 3 røyster (SV, MDG) og fall.

Kårbø sitt forslag vart vedteke med 30 røyster (3 KrF, A, SV, R, V, Sp, MDG).

Innstillinga med Kårbø sitt forslag vart vedteke mot 3 røyster (2 KrF, MDG).

VEDTAK

1. Hordaland fylkesting er positiv til at Bergen vert vertskapsby i ein norsk søknad om Sykkel-VM 2017, og ser på dette som ein svært attraktivt meisterskap å få til bergensregionen.
2. Fylkestinget føreset at meisterskapen vert finansiert gjennom eit spleiselag mellom idrett, næringsliv og offentlege styresmakter.
3. Fylkestinget legg til grunn at statleg medverknad til arrangementet står i høve til nivået på regionale styresmakter sine tilskot og at Bergen kommune og dei andre kommunane medverkar i.
4. Fylkestinget er positiv til å støtte arrangementet med kr 15 mill. i samsvar med saksutgreiinga. Summen vert sett av på disposisjonsfond i samband med avsluttinga av rekneskapen for 2012. Fylkestinget legg til grunn at den tilrådde usikkerheitsavsetjinga på 15,6 mill. kr ikkje vert finansiert no, men det vert føreset at den vert dekt i tråd med saksutgreiinga dersom den inntreff. Hordaland fylkeskommune sin del utgjer 5,2 mill. kr.

5. Fylkestinget sluttar seg til at det vert arbeidd med å opprette eit arrangementsselskap for Sykkel-VM 2017. Fylkesutvalet får fullmakt til å ta avgjerd om fylkeskommunen skal ta del i eit slikt selskap.

Protokollmerknad frå SV og V

I tråd med saksframstillinga ynskjer SV å prioritera bruk av pengar til tilrettelegging for kollektivtransport og støtte til folkehelseiltak.

Protokollmerknad frå SV

15 eller 20 mill. kr er ein høg sum for ein fylkeskommune som har ein omfattande spareplan for å redusera utgiftene med 100 mill. kr pr. år.

AVTALE

mellom

Bergen 2017 AS (heretter "Bergen 2017")

org. nr. 999 665 225,

og

Hordaland fylkeskommune (heretter "HFK"),

org. nr. 938 766 223

1. BAKGRUNN/FORMÅL

Norges Cykleforbund (heretter «NCF») og HFK har søkt – og fått tildelt - det internasjonale sykkelforbundets (Union Cycliste Internationale, heretter "UCI") verdensmesterskap (World Championship) i landeveissykling i 2017 i Bergen og regionen (heretter "VM 2017"). NCF er arrangør for VM 2017, og HFK er vertskapsfylke (heretter «Host County»). VM 2017 skal avholdes i perioden fra 16.-24. september 2017.

Bergen 2017 eies i sin helhet av NCF, og har ikke til formål å skaffe aksjonæren økonomisk utbytte, jf. Aksjeloven § 2-2 (2).

Denne avtalen regulerer fordelingen av rettigheter og plikter som tilligger Bergen 2017 og HFK i forbindelse med gjennomføringen av VM 2017, samt forberedelser til og etterarbeid i forbindelse med arrangementet.

2. ANSVARFORDELING OG ANSVARSFORM

Den part som er pålagt ansvar etter denne avtalen, skal utføre de plikter dette innebærer samt dekke kostnadene og bære det kontraktmessige ansvaret og risikoen knyttet til pliktene.

Bergen 2017s og HFKs ansvar i forbindelse med VM 2017 skal fordeles med utgangspunkt i følgende prinsipper:

- Bergen 2017 har ansvaret for at VM 2017 gjennomføres i henhold til Arrangøravtalen med UCI.
- Bergen 2017 har det formelle arrangøransvaret og står for all gjennomføring.
- HFK er vertskapsfylke for arrangementet.

3. BERGEN 2017 SINE OPPGAVER

Dette punkt regulerer hvilke oppgaver Bergen 2017 skal bistå HFK med i planleggingen og gjennomføringen av VM 2017.

Bergen 2017 har følgende områder/oppgaver:

- Bergen 2017 skal sikre at HFK inviteres med i alle relevante organisasjonsnivå i den videre planleggingen og gjennomføringen av VM 2017.
- Bergen 2017 skal sikre at HFK blir profilert som vertskapsfylke på alle offisielle kommunikasjonsplattformer i forbindelse med mesterskapet. Partene skal samarbeide om innholdet i denne profileringen.
- Bergen 2017 skal bistå HFK med nødvendig kompetanse til å gjennomføre sykkel – og aktivitetstiltak i tråd med hva dette programmet legger opp til. Bergen 2017 vil avklare nærmere med HFK og de andre offentlige samarbeidspartnerne om hvordan disse tiltakene skal koordineres og finansieres.
- Bergen 2017 skal legge til rette for at HFK kan bruke VM 2017 som inngang til egne arrangementer knyttet til folkehelse og andre viktige satsingsområder for HFK.
- Bergen 2017 skal samarbeide med HFK i profilering og markedsføring av arrangementet.

4. HORDALAND FYLKESKOMMUNE SINE OPPGAVER

Dette punkt regulerer hvilke oppgaver HFK som vertskapskommune skal bistå Bergen 2017 med. Kostnadene forbundet med disse oppgavene bæres av HFK.

ØK har følgende områder/oppgaver:

- HFK skal stille nødvendige arrangementsarealer tilgjengelig for Bergen 2017 uten kostnad. Med nødvendige arrangementsarealer menes her eventuelle videregående skoler som blir involvert i arrangementet, og områder hvor HFK er grunneier som kan være aktuell til parkering etc. Det forutsettes at det inngås de nødvendige avtaler mellom Bergen 2017 og HFK rundt gjennomføringen av dette punkt
- HFK skal bistå Bergen 2017 med nødvendige ressurser i forhold til den videre planleggingen av VM. Her tenkes det på deltakelse i aktuelle fagkomitéer og arbeidsgrupper.
- HFK vil få en sentral rolle i å informere innbyggerne om VM 2017 i fylkeskommunale kanaler og publikasjoner, for på den ene side skape engasjement, forventning og eierskap i fylket til arrangementet, i tillegg til å opplyse om fylkeskommunale anliggender som infrastruktur, kollektivtransport og annen praktisk informasjon.

- HFK skal gjennom Skyss tilrettelegge for kollektivtransporten av publikum under VM 2017. Kostnadene forbundet med dette dekkes jfr. brev fra Kulturdepartementet den 17. desember 2013. Egen transport av gjester og deltagere dekkes av Bergen 2017.
- HFK skal gjennom Skyss tilrettelegge for at det kan utarbeides et eget transportkort for VM perioden, alternativt en egen VM app. Bergen 2017 avklarer nærmere med Skyss hvordan dette skal gjøres, og hvordan man kan sikre en modell for inntektsdeling for de særskilte inntektene som kommer fra VM kortet/VM appen.
- HFK har p.t. ikke reklame på busser eller bybane. Eventuell reklame for VM 2017 må avtales innenfor de avtaler for reklame, som gjelder i det aktuelle tidsrommet. HFK skal tilrettelegge for at de videregående skolene kan bli involvert i VM 2017 gjennom målrettede aktivitetstiltak som Bergen 2017 etablerer.
- HFK skal legge til rette for at relevante studielinjer og yrkesfaglige linjer kan ha VM 2017 som prosjekt. Mulighetene her skal avklares med Bergen 2017 i planleggingen av skoleårene 2016/2017 og 2017/2018.
- HFK må vurdere om (deler av) de videregående skolenes høstferie skal legges til VM perioden, og/eller at de videregående skolene tilrettelegger for å kunne delta aktivt i folkefesten i VM-uken.

5. SAMARBEID, INNSYN OG RAPPORTERING

Partene er forpliktet til å samarbeide og vise lojalitet under planlegging, forberedelse og avvikling av VM 2017.

Dette omfatter blant annet at:

- Partene skal holde hverandre orientert om saker som kan være av betydning.
- Det skal avholdes regelmessige kontaktmøter på administrativt nivå.
- Rett til innsyn i dokumenter som ansees nødvendig for å kunne kontrollere etterlevelsen av nærværende avtale. Et unntak fra dette gjelder for lovbestemt taushetsplikt.
- Partene plikter umiddelbart å varsle hverandre om alle forhold av betydning for samarbeidet.

Ingen av Partene har fullmakt til å representere hverandre. Det vil si at den ene avtaleparten ikke har fullmakt til å pådra den andre avtaleparten rettslige forpliktelser.

Overfor leverandører som én av partene inngår avtale med, vil derfor bare denne parten være ansvarlig.

Ingen av Partene har fullmakt til å representere den andre parten i kontakt med representanter fra UCI.

Det skal utarbeides en rapport etter endt arrangement. Denne rapporten utarbeides i fellesskap mellom Bergen 2017 og HFK.

6. ORGANISERING AV ARRANGEMENTET

Bergen 2017

Bergen 2017s styre skal bestå av et det antallet styremedlemmer som følger av Bergen 2017s vedtekter.

Hovedkomiteen

Det skal opprettes en Hovedkomité for VM 2017.

Hovedkomiteen skal bestå av Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune, øvrige arrangementskommuner, sentrale offentlige myndigheter, næringsliv, idrett og andre aktuelle samarbeidspartnere.

Hovedkomiteen skal være et rådgivende organ for styret i Bergen 2017.

Hovedkomiteen kan ikke fatte beslutninger på vegne av Bergen 2017.

Hovedkomiteen skal møtes etter behov, bli forelagt saker til uttalelse, samt få en generell orientering om driften.

Andre komiteer

Bergen 2017 vil opprette det nødvendige antallet komiteer og arbeidsutvalg for å forestå den videre planlegging og gjennomføring av arrangementet.

Bergen 2017 vil ta initiativet til opprettelsen av en lokal arrangementskomité sammen med HFK.

7. FINANSIELLE FORHOLD

HFK skal støtte Bergen 2017 med NOK 15'000'000, jf. HFKs vedtak av 11.juni 2013 (saksnr. 201303800-1). Denne støtten inkluderer kostnader til utvikling, markedsføring, tilrettelegging, kollektivtransport og støttet til folkehelseiltak. Støtte fra Kulturdepartementet som dekker noen av disse kostnadene, øker kontantstøtten tilsvarende.

Støtten innbetales etter elektronisk faktura fra Bergen 2017 til HFK etter følgende modell:

- 5 MNOK forfaller til betaling 1. september 2015
- 1,5 MNOK forfaller til betaling 1. februar 2016
- Resterende kontantvederlag etter overføring av HFKs andel av Kulturdepartementets tildeling.

Innbetalingen skjer til konto 1503.56.24381 i DNB

HFK sin andel av usikkerhetsavsetningen er også angitt i HFKs vedtak av 11.juni 2013 (saksnr.201303800-1), og utgjør NOK 5'200'000. Denne er ikke finansiert nå, og det forutsettes sak til fylkestinget for behandling før denne kan løses ut.

FORDELING AV OVERSKUDD

Alle inntekter fra VM 2017 skal tilfalle Bergen 2017.

Et eventuelt overskudd skal øremerkes idrettslige utviklingsformål innen sykkelsporten slik det er beskrevet i Bergen 2017 sine vedtekter.

Et eventuelt underskudd er Bergen 2017 sitt ansvar.

8. AVTALENS VARIGHET

Avtalen gjelder fra det tidspunkt den er signert av begge parter, og opphører 31.12.17 eller på det tidspunkt partenes rettigheter og plikter etter denne avtalen er oppfylt.

9. MISLIGHOLD

Ved mislighold av denne avtale får de alminnelige regler om mislighold anvendelse med mindre annet er særskilt avtalt.

10. TILLEGG OG ENDRINGER TIL DENNE AVTALE

Eventuelle tillegg og endringer til denne avtale skal dokumenteres skriftlig i form av et avtaledokument.

11. LOVVALG OG VERNETING

Tolkning og tvister knyttet til denne avtale skal reguleres av norsk rett. Asker og Bærum tingrett skal være verneting.

12. KONTAKTPERSONER

Henvendelser i anledning denne avtalen skal rettes til:

Harald Tiedemann Hansen (Bergen 2017)

Britt Karen Spjeld (HFK)

Kontaktpersoner er oppnevnt av praktiske årsaker og skal ikke i denne egenskap være utstyrt med materielle fullmakter.

****

Denne avtale i 2 eksemplarer – ett til hver av partene.

Bergen, 4. august 2015

For Hordaland Fylkeskommune

For Bergen 2017 AS

Statsråd Linda Hofstad Helleland
Kulturdepartementet

postmottak@kud.dep.no

Bergen 7.03.2017

Søknad om tilleggsbevilgning til Sykkel-VM 2017

Norges Cykleforbund (NCF) er tildelt VM i landeveissykling for 2017, UCI Road World Championships Bergen, Norway 2017 (Sykkel-VM 2017). Mesterskapet arrangeres i perioden 16-24. september 2017 og Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune sammen med Askøy kommune, Øygarden kommune og Fjell kommune er vertskap for mesterskapet.

Vi viser til møte hos Kulturdepartementet 14. februar hvor Bergen kommune, Hordaland Fylkeskommune og Bergen 2017 AS synliggjorde vesentlige merkostnader i forbindelse med gjennomføringen av sykkel-VM. Dette gjelder omlegging av kollektivtilbudet og merkostnad i forbindelse med nødvendige vegutbedringer.

Vedlagt følger beregninger fra Hordaland Fylkeskommune v/Skyss i forhold til kollektivtilbudet og de redegjør i sitt notat grunnlaget for budsjettendringene på totalt NOK 11,7 mill.

Bergen 2017 vedlegger et konkret vegutbedringsoppsett som i søknadsfasen ble budsjettert av Statens Vegvesen. Det viser seg at enkelte tiltak ikke var innkalkulert og noe elektroarbeid heller ikke var medtatt i Statens Vegvesen sine budsjettberegninger. Videre har Statens Vegvesen sett behov for økt sikkerhet i form av større krav til skilting som medfører ekstra utgifter.

Budsjettposter	Opprinnelig Budsjett	Justert Budsjett	Differanse
Ekstraproduksjon Buss	kr 3 600 000	kr 13 000 000	-kr 9 400 000
Ekstraproduksjon Bybane	kr 1 200 000	kr 1 200 000	kr -
Ekstraproduksjon Båt	kr 400 000	kr 400 000	kr -
Markedsmateriell og prosjektstøtte	kr 2 400 000	kr 4 500 000	-kr 2 100 000
Publikumsveiledning og Sikkerhet	kr 950 000	kr 1 150 000	-kr 200 000
SUM Kollektiv	kr 8 550 000	kr 20 250 000	-kr 11 700 000
Vegutbedringer	kr 11 000 000	kr 18 799 891	-kr 7 799 891
Trafikk- og opplysningsskilt	kr 1 000 000	kr 2 373 500	-kr 1 373 500
SUM Vegutbedringer/skilt	kr 12 000 000	kr 21 173 391	-kr 9 173 391
Totalt	kr 20 550 000	kr 41 423 391	-kr 20 873 391

Konto: 1503.56.24381
Org.nr: 999 665 225

Tollbodallmenningen 18
5004 Bergen

post@bergen2017.no
www.bergen2017.no

Oppsummert søker Bergen 2017 AS derfor om en tilleggsbevilgning på NOK 20.873.391,- til dekning av kollektivtilbudet, samt ekstra vegutbedringstiltak inkludert elektroarbeid og skilting.

For Bergen kommune

Harald Schjelderup
Byrådsleder

For Hordaland Fylkeskommune

Pål Kårbø
Fungerende Fylkesordfører

For Bergen 2017 AS

Mona H. Hellesnes
Styreleder

Bergen 2017 AS
Torgbodallmenningen 1B
5004 BERGEN

Deres ref
Harald Tiedemann Hansen

Vår ref
17/173

Dato
30. juni 2017

Statstilskudd for 2017 – tilskuddsbrev

Vi viser til søknad om tilleggsbevilgning til Sykkel-VM 2017, datert 7. mars 2017.

I forbindelse med Stortingets behandling av Prop. 129 S (2016-2017) om *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2017* er det fattet vedtak om å øke tilskuddet til Sykkel-VM med **7,5 mill. kroner**. Tilskuddet er bevilget under kap. 315, post 86, jf. Prop. 129 S (2016-2017).

Formålet med tilskuddet er å bidra til en forsvarlig gjennomføring av mesterskapet. Bergen 2017 AS kan prioritere bruken av midlene på de omsøkte tiltakene.

Det forutsettes at tilskuddet disponeres i samsvar med de formål som er trukket opp i dette brevet, og de forutsetninger, krav til økonomiforvaltning og kontroll samt rapportering som er trukket opp i tilskuddsbrevet datert 1. februar 2017, jf. også vedlagte Retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for tilskuddsmottakere som får tildelt prosjekt-/investerings- og engangstilskudd fra Kulturdepartementet i 2017.

Postadresse
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo
postmottak@kud.dep.no

Kontoradresse
Grubbegata 1
www.kud.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 868

Avdeling
Avdeling for
sivilsamfunn og idrett

Saksbehandler
Kjartan Pedersen
Gurholt
22 24 79 99

Statstilskuddet vil bli utbetalt til Deres konto 1503 56 24381 i løpet av kort tid.

Det skal avlegges rapport, jf. tilskuddsbrev datert 1. februar 2017. Kulturdepartementet ber om en samlet rapportering (rapport og regnskap) for tildelt tilskudd i 2017 innen 1. juni 2018.

Med hilsen

Gro Paudal (e.f.)
avdelingsdirektør

Kjartan Pedersen Gurholt
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg: Retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for tilskuddsmottakere som får tildelt prosjekt-, investerings- eller engangstilskudd fra Kulturdepartementet i 2017

Møtereferat

Dato: 22.05.2017

Emne:	Møte Sykkel VM 2017, 19.mai 2017 - møtereferat		
Til stades:	Rune Haugsdal, Håkon Rasmussen, Oddmund Sylta, Målfrid Vik Sønstabø, Harald Tiedemann Hansen (via tlf), Torjus Larsen, Helge Stormoen, Ivar Lunde, Elin Hjelset, Thorbjørn Aarethun		
Forfall:			Sak: 2016/35108-6
Møtetid:	19.mai 2017, kl 10.00-11.30	Møtestad: Fylkesrådmannen sitt kontor	

Møteleiar: Rune Haugsdal
Referent: Thorbjørn Aarethun

Gjennomgang av avklaringspunkt i referat frå forrige møte, 24.mars 2017

Ingen merknader etter gjennomgang av oppfølgingspunkt i referat frå møte, 24.mars 2017. Statens vegvesen vil komme tilbake med forslag om avtale med Bergen 2017 A/S om gjennomføring av vegtiltak.

Søknad om tilleggsbevilgning Sykkel-VM 2017

Med grunnlag i søknad om tilleggsbevilgning, datert 07.03.17, har Kulturdepartementet løyvd 10,5 mill.kr til Bergen 2017 A/S. I den ekstra tildelingen har Kulturdepartementet sett av 3,0 mill.kr til Sivilforsvaret og 7,5 mill.kr til kollektivtransport/vegtiltak.

På møtet vart det lagt opp til at ramma på 7,5 mill.kr vert fordelt med 3,3 mill.kr til vegtiltak i regi av Bergen 2017 A/S og 4,2 mill.kr til kollektivtransport i regi av Skyss.

Fram mot neste møte vil Bergen 2017 vurdere vegtiltak som må gjennomførast og tilsvarande som kan utgå innanfor samla auka rammer til vegtiltak.

Bergen 2017 AS
Tollbodallmenningen 1B
5004 BERGEN

Dato: 31.08.2017
Vår ref.: 2016/35108-9
Saksbehandlar: marsigu
Dykkar ref.:

Utbetaling av Hordaland fylkeskommune sin del av statleg tilleggsløyving til Bergen 2017 AS

Fylkesrådmannen viser til tilskotsbrev frå Kulturdepartementet, datert 30. juni 2017, og referat frå møte den 19. mai 2017 mellom Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune og Bergen 2017 AS, og ber med dette om å få utbetalt 4,2 mill. kr til å dekkje kostnadane med ekstraordinært kollektivtilbod under Sykkel-VM 2017 i Bergen

Ansvarsfordeling og finansielle forhold mellom Hordaland fylkeskommune og Bergen 2017 AS er regulert gjennom ein avtale signert av partane 4. august 2015. Avtalen regulerer mellom anna at Hordaland fylkeskommune skal planlegge og etablere eit ekstraordinært kollektivtransporttilbod under Sykkel-VM 2017. Bergen 2017 AS budsjetterte med 8,5 mill. kr til dette føremålet. Jmfør avtalen skal Hordaland fylkeskommune støtte Bergen 2017 AS med 15 mill. kr, der 8,5 mill. kr var tenkt å dekkje kostnaden med det ekstraordinære kollektivtransporttilbodet.

I samsvar med avtalen har Hordaland fylkeskommune utbetalt 6,5 mill. kr til Bergen 2017 AS. I avtalen er det vidare nedfelt at dersom det vert gitt statleg støtte som dekkjer kostnadane knytt til det ekstraordinære kollektivtransporttilbodet, skal overføringar frå Hordaland fylkeskommune aukast tilsvarende. I revidert nasjonalbudsjett 2016 vart det løyvd 21 millionar frå Kulturdepartementet til Bergen 2017 AS. 8,5 mill. kr vart øyremerka ekstraordinære kostnadar som følgje av omlegging av kollektivtrafikken. Midlane vart utbetalt direkte til Bergen 2017 AS, og dekkjer det resterande beløpet som er regulert i avtalen mellom Hordaland fylkeskommune og Bergen 2017 AS.

Med grunnlag i søknad om auka tilskot til Sykkel-VM 2017 har Kulturdepartementet i brev datert 30. juni 2017, auka tilskotet til Sykkel-VM med 7,5 mill. kr. Føremålet med ekstraløyvinga er å bidra til ei forsvarleg gjennomføring av arrangementet, og Bergen 2017 AS kan prioritere bruken av midlane på dei omsøkte tiltaka knytt til kollektiv og vegtiltak.

I møte den 19. mai 2017 mellom Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune og Bergen 2017 AS vart løyvinga på 7,5 mill. kr fordelt med 3,3 mill. kr til vegtiltak i regi av Bergen 2017 AS, og 4,2 mill. kr til kollektivtransport i regi av Skyss.

Fylkesrådmannen ber med dette om at 4,2 mill. kr vert utbetalt til Hordaland fylkeskommune, i samsvar med vedlagte faktura.

Rune Haugsdal
Fylkesrådmann

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

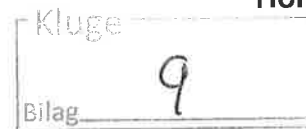
**HORDALAND
FYLKESKOMMUNE**

Hordaland Fylkeskommune

POSTBOKS 7900

5020 BERGEN

FAKTURA

BERGEN 2017 AS
TOLLBODALLMENNINGEN 1 B
5004 BERGEN

Fakturanr. 310008450
Kundenr. 307891
Fakturadato 30.10.2017
Forfallsdato 11.11.2017
Bankkonto 15037958724
KID 00307891000000051
Fakturabeløp 4200000,00
Utsteder SKYSS
Organisasjonsnr. 938626367MVA
Foretaksregisteret
Vår kontakt kunde@skyss.no
Telefon
Deres ref.
Termin

BESKRIVELSE	PRIS	ANTALL ENHET	BELØP	MVA
TILSKUDD TIL SKYSS	4200000,00	1,00	4200000,00	
		Netto	4200000,00	
		MVA	0,00	
		Øreavrunding	0,00	
		Å betale	4200000,00	

Ta kontakt med Skyss om du har spørsmål til fakturaen

E-post: kunde@skyss.no
www.skyss.no

IBAN NO7615037958724

BIC DNBANOKKXXX

Retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for tilskuddsmottakere som får tildelt prosjekt-, investerings- eller engangstilskudd fra Kulturdepartementet i 2017

Retningslinjer | Dato: 10.10.2017 | Kulturdepartementet
(<http://www.regjeringen.no/no/dep/kud/id545/>)

Fastsatt av Kulturdepartementet 8.12.2016

1. Krav til avleggelse av rapport og regnskap

1.1 Generelt

Tilskuddsmottakeren plikter å varsle departementet/tilskuddsforvalteren umiddelbart dersom det oppstår vesentlige avvik i forhold til de premisser som ligger til grunn for tilskuddet.

Tilskuddsmottaker skal så snart som mulig, og senest 3 måneder etter at tiltaket/prosjektet er avsluttet/tilskuddet er disponert, eventuelt innen den frist som er fastsatt i tilskuddsbrevet, oversende departementet/tilskuddsforvalteren rapport om disponeringen av tilskuddet om at tiltaket/prosjektet er gjennomført.

Når tilskuddet er *kr 400 000 eller høyere*, skal det sammen med rapporten sendes inn revidert regnskap for tiltaket/prosjektet/disponeringen av tilskuddet. Regnskapet skal være undertegnet av tilskuddsmottaker og være revidert av statsautorisert eller registrert revisor. Unntatt fra dette kravet er institusjoner/organisasjoner som benytter kommunerevisjonen eller annet offentlig revisjonsorgan.

Når tilskuddet er *under* kr 400 000, skal det sammen med rapporten sendes inn regnskapsoversikt for tiltaket/prosjektet/disponeringen av tilskuddet, undertegnet av tilskuddsmottaker. Det kreves *ikke* at regnskapsoversikten er bekreftet av revisor.

Regnskapsdata og dokumentasjon av faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden eller beregningen av tilskuddsbeløpet, skal oppbevares i henhold til bestemmelsene i regnskapsloven.

1.2 Tilskudd til nasjonale kulturbyggprosjekter

For nasjonale kulturbyggprosjekter under kap. 322, post 70 som får tilskudd over flere år, skal det sendes inn rapport innen 1. august det enkelte år. For samtlige nasjonale kulturbyggprosjekter skal sluttrapport og regnskap oversendes departementet innen 12 måneder etter at prosjektet er avsluttet.

For øvrig gjelder bestemmelsene i avsnitt 1, 3, 4 og 5 under pkt. 1.1 ovenfor.

1.3 Tilskudd med avregning (tilskudd der tilskuddets størrelse fastsettes som del av et budsjett eller regnskap)

For tilskudd som gis i form av hel eller delvis dekning av budsjetterte utgifter skal det sendes inn regnskap så snart som mulig, og senest tre måneder etter at tiltaket/prosjektet er avsluttet. Regnskap for tilskudd over kr 100 000 skal ha attestasjon fra statsautorisert eller registrert revisor der det skal framgå om de faktiske utgiftene svarer til de budsjetterte utgiftene.

For tilskudd som gis i form av hel eller delvis dekning av regnskapsførte utgifter skal det sendes inn regnskap. Regnskap for tilskudd over kr 100 000 skal ha attestasjon fra statsautorisert eller registrert revisor.

For øvrig gjelder bestemmelsene i avsnitt 1 og 5 under pkt. 1.1 ovenfor.

2. Departementets kontrolladgang

Departementet viser til det generelle pålegget Stortinget har gitt forvaltningen om å føre kontroll med tilskudd til «offentlig eller privat virksomhet som ellers ikke er undergitt stat-lig kontroll», jf. § 10 2.ledd i Stortingets bevilgningsreglement. Bestemmelsen lyder:

Ved tilskudd eller lån til offentlig eller privat virksomhet som ellers ikke er undergitt statlig kontroll, skal det tas forbehold om adgang for tilskuddsforvalteren til å føre kontroll med at midlene benyttes etter forutsetningene

(<https://www.stortinget.no/Stortinget-og-demokratiet/Lover-og-instrukser/Bevilgningsreglementet/> (<https://www.stortinget.no/Stortinget-og-demokratiet/Lover-og-instrukser/Bevilgningsreglementet/>)).

3. Tilbakebetaling av tilskudd

Blir tilskuddet eller deler av tilskuddet ikke benyttet til det gitte formål, kan de overskytende midlene bli krevd tilbakebetalt. Tilskuddsmottaker plikter å gjøre Kulturdepartementet/tilskuddsforvalter oppmerksom på slike forhold så snart som mulig og senest innen 1. november det året tilskuddet er mottatt.

Tilskudd som skal avregnes etterskuddsvis, jf. pkt. 1.3 ovenfor, blir beregnet med en fastsatt prosentsats av budsjetterte/regnskapsførte utgifter. Dersom de faktiske utgiftene har vært lavere enn budsjettert, vil de overskytende midlene bli krevd tilbakebetalt.

Dersom det i ettertid viser seg at tilskuddet ikke er blitt benyttet til det gitte formålet, kan departementet/tilskuddsforvalter kreve hele eller deler av tilskuddet tilbakebetalt. Dersom tilskuddsmottaker har mottatt tilskudd på bakgrunn av uriktige opplysninger, kan dette i særlige tilfeller rammes av bestemmelsene i straffelovens §§ 371–372.

Ved tilbakebetaling av tilskudd skal midlene overføres til:

Kulturdepartementet, Postboks 8030 Dep, 0030 OSLO Bankkontonummer:
7694.05.00253

Det må framgå av innbetalingen hvilket kapittel- og postnummer midlene skal godskrives. Melding om tilbakeføring av midler med henvisning til kapittel- og postnummer, må også sendes til Kulturdepartementet.

4. Praktisering av retningslinjene

Dersom det oppstår tvil om praktiseringen av retningslinjene, bes departementet/tilskuddsforvalteren kontaktet.

Kulturdepartementet

DOKUMENTET ERSTATTER

- Retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for tilskuddsmottakere som får tildelt prosjekt-, investerings- eller engangstilskudd fra Kulturdepartementet i 2016 (<http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/retningslinjer-for-okonomiforvaltning-og-kontroll-for-tilskuddsmottakere-som-far-tildelt-prosjekt--investerings--eller-engangstilskudd-fra-kulturdepartementet-i-2016/id2470415/>)

KONTAKT

[Administrasjonsavdelinga](#)

(<http://www.regjeringen.no/no/dep/kud/org/avdelingar/administrasjonsavdelinga/id1477/>)

E-post: postmottak@kud.dep.no (<mailto:postmottak@kud.dep.no>)

Telefon: 22 24 78 11

Adresse: Postboks 8030 Dep, 0030 Oslo

Besøksadresse: Grubbegata 1, Oslo

Regjeringen.no

Ansvarlig for [Kulturdepartementets sider](#):

Ansvarlig redaktør: [Hanne Gjørtz](#)

Nettredaktør: [Wenche Stadven Nybo](#)

Telefon: 22 24 90 90

E-post: postmottak@kud.dep.no

Ansatte i KUD: [Depkatalog](#)

Organisasjonsnummer: 972 417 866

Statens vegvesen

Gjennomføringsavtale for tiltak på riks- og fylkesveger i Bergen, Askøy, Fjell og Øygarden i forbindelse med sykkel-VM i Bergen 2017

Avtaledato: 07.09.2017

Mime nr.:

Gjennomføringsavtale

Mellom Statens vegvesen, Region vest, Vegavdeling Hordaland, organisasjonsnummer 974 740 621/971 032 081 (heretter benevnt SVV) på vegne av Hordaland Fylkeskommune

Og

Bergen 2017 AS, organisasjonsnummer 999 665 225 (heretter benevnt Bergen 2017) er inngått følgende avtale:

1. Avtalens formål og forutsetninger

Formålet med avtalen er å avklare roller og ansvar i forbindelse med etablering av fysiske tiltak på, - og i tilknytning til det nevnte vegnett i forbindelse med arrangementet sykkel-VM i Bergen, herunder reetablering av vegnettet til normaltilstand etter endt arrangement.

Avtalen har som forutsetning at alle kostnader og arbeider er for Bergen 2017 sin regning og risiko. Statens vegvesen sin prosjektering, kontroll og oppfølging av arbeider endrer ikke dette ansvaret for Bergen 2017

2. Partenes representanter

Prosjektansvarlig for Bergen 2017 er Torjus Larsen (907 47 472) som har nødvendige fullmakter til å opptre på vegne av Bergen 2017 i forbindelse med gjennomføring av denne avtalen.

Prosjektleder og kontaktperson for denne avtale for SVV er: Elin Hjelset (41 35 28 27) som har nødvendige fullmakter til å opptre på vegne av SVV i forbindelse med gjennomføring av denne avtalen.

3. Planstatus

De midlertidige fysiske tiltak utføres innenfor eksisterende areal avsatt til vegformål.

4. Ansvarsforhold

4.1 Bergen 2017's ansvar etter avtalen

Bergen 2017 skal stå som byggherre for alle de fysiske tiltakene som skal gjennomføres i forbindelse med arrangementet. Statens vegvesen er forvalter av de angitte riks- og fylkesveger, og skal godkjenne alle planer før bygging skjer. SVV er ikke part i avtaler mellom Bergen 2017 og Bergen 2017 rådgivere og entreprenører.

Bergen 2017 skal også være byggherre for reetablering av vegnettet på de punkter som

det er gjort tiltak på. Statens vegvesen skal godkjenne reetablering når denne er utført. Bergen 2017 står ansvarlig for at engasjerte entreprenører og underentreprenører har dokumenterbar erfaring og kompetanse fra tilsvarende arbeider samt gyldig sertifikat/godkjenning for alle arbeider.

Bergen 2017 står ansvarlig for og inngår nødvendige avtaler for midlertidig bruk av arealer og tiltak utenfor vegeiers grunn.

Bergen 2017 er ansvarlig for at alle arbeider utføres ihht gjeldende lover og forskrifter samt SVV's håndbøker. Dette gjelder også koordinering av arbeid, samt innhenting av nødvendige data og tillatelser fra øvrige etater, VA,- kabel,- og ledningseiere. Nødvendige tillatelser skal Bergen 2017 søke om etter alminnelige regler.

Bergen 2017 er ansvarlig for midlertidig sikring, skilt og vegmerking frem til reetablering er fullført.

Bergen 2017 er ansvarlig for at materiell som fjernes midlertidig, transporteres til entreprenørens lager, rengjøres, merkes og lagres forsvarlig uten fare for skade. Det skal føres lagerlister med sted, mengder og kontaktperson for de ulike lager. Materialer, ikke til gjenbruk, skal leveres godkjent deponi.

Ingen arbeider må igangsettes før det foreligger godkjent arbeidsvarslingsplan i overensstemmelse med Statens vegvesens håndbok 051.

4.2 SVVs ansvar etter avtalen

SVV setter geografisk- og ansvarsmessige grensesnitt mellom tiltak for Sykkel VM og entrepriser i regi av SVV.

SVV er ansvarlig for detaljprosjektering og utarbeider arbeidstegninger for alle tiltak ihht gjeldende lover og forskrifter samt SVV's håndbøker.

SVV setter opp og drifter eRoom for tegninger, dokumentasjon og arkiv, samt Elrapp.

SVV prosjekterer trinnvis alle tiltak:

Trinn I: SVV utarbeider fortløpende tegninger basert på prioritert liste fra Bergen 2017

Trinn II: Det går felles befaring på stedet med Bergen 2017, deres entreprenører og SVV.

Trinn III: Befaring og påfølgende gjennomgang via byggemøter kvalitetssikrer løsninger og koordinering av fremdrift. Eventuelle endringer skal være omforent før arbeidstegninger utarbeides og legges i eRoom. Eventuelle feil og mangler i tegningsgrunnlag korrigeres fortløpende av SVV.

Trinn IV: «As built» dokumentasjon mottatt fra entreprenør, kontrollerer mot arbeidstegninger før data sendes inn til NVDB m.fl.

Begge parter skal sørge for rask og tilfredsstillende saksbehandling slik at forsinkelser ikke oppstår.

5. Finansiering og kostnadsansvar

Alle fysiske tiltak på- og i tilknytning til det angitte vegnettet skal finansieres av Bergen 2017. Det samme gjelder reetablering når arrangementet er ferdig.

6. Framdriftsplan

Bergen 2017 utarbeider prioritert tiltaksliste samt detaljert framdriftsplan for alle arbeider før, under og etter VM. Framdriftsplan skal også ivareta de kryss og signalanlegg SVV setter som krav om skal fungere før, under og etter VM-arrangementet. Alle arbeider med midlertidig sikring, skilt og signalanlegg før og etter ritt i VM perioden skal inngå i framdriftsplanen. Gjennomgang og ajourføring av tiltaksliste og framdriftsplan skal stå som fast punkt på byggemøtene.

7. Arbeider i forkant av arrangementet

Bergen 2017s arbeider skal planlegges og utføres uten fare og unødig hinder for ordinær trafikk.

Bergen 2017 skal holde byggemøte hver 14.dag og skriver referat.

Bergen 2017 skal utarbeide og ajourfører varslings- og beredskapsplan. Planene skal navngi entreprenør med koordineringsansvar.

SVV skal, med minimums 1 ukes frist, inviteres til byggemøter og vernerunder.

SVV sin rolle under byggemøter er å ivareta trafikksikkerhet og koordinering av tiltak mot andre entrepriser i egenregi.

Arbeider kan igangsettes når nødvendige løyver er gitt og gyldige arbeidstegninger foreligger. SVV forbeholder seg rett til å foreta stikkprøvekontroll av arbeidet for å sikre at Bergen 2017 leverer rett kvalitet av materiell og utførelse.

8. Gjennomføring i VM-perioden, før og etter ritt

Bergen 2017 står ansvarlig for fri sikt i siktsoner, sikring, skilt og oppmerking samt fungerende signalanlegg der vegen åpnes for kollektivtrafikk og eller alminnelig ferdsel før og etter ritt i VM perioden.

9. Arbeid med reetablering av vegnettet

Bergen 2017 sine arbeider skal planlegges og utføres uten fare og unødig hinder for ordinær trafikk.

Bergen 2017 skal holde byggemøte hver 14.dag og skriver referat.

Bergen 2017 skal utarbeide og ajourføre varslings og beredskapsplan. Planene skal navngi entreprenør med koordineringsansvar

SVV skal, med minimums 1 ukes frist, inviteres til byggemøter og vernerunder

Arbeider kan igangsettes når nødvendige løyver er gitt og gyldige arbeidstegninger foreligger.

SVV forbeholder seg rett til å foreta stikkprøvekontroll av arbeidet for å sikre at Bergen 2017 leverer rett kvalitet av materiell og utførelse.

Tiltak skal som utgangspunktet reetableres med tilsvarende materialer og løsninger som før VM eller i henhold til godkjente tegninger fra SVV.

10. Stans av arbeid

SVV har rett til å stanse arbeid som ikke følger godkjente arbeidstegninger og/eller skjer på uforsvarlig vis iht. trafikksikkerhet eller tilsvarende.

11. Godkjenning av arbeidet

Bergen 2017 melder i rimelig tid skriftlig i fra om når reetableringen er klar for overlevering, det vil si når alle arbeider er ferdigstilt i avtalt stand med dokumentasjon som beskrevet i pkt.12.

Partene avtaler deretter dato for gjennomføring av felles befaring. Det utformes protokoll fra befaring som underskrives av begge parter. I protokollen angis hvem som er tilstede, eventuelle påviste mangler, frist for utbedring av mangler og tidspunkt for ny befaring/besiktigelse etter utbedring av påviste mangler og avvik.

12. Dokumentasjon

Bergen 2017 leverer fortløpende data og «as built» dokumentasjon ihht

Objektliste - dataleveranse til FKB-kart og NVDB.

(<http://www.vegvesen.no/fag/teknologi/Nasjonal+vegdatatabank/Objektliste>)

Dokumentasjon for utført arbeid sendes SVV fortløpende via eRoom.

Elrapp oppdateres daglig av alle entreprenør. For elektroarbeid gjelder SVV's krav til dokumentasjon

13. Frist for reetablering av veinettet

Reetablering av veinettet, herunder overlevering av avtalt dokumentasjon skal overleveres SVV ferdigstilt og i avtalt stand innen 01.12.2017

Fremdriftsplan skal også ivareta de kryss og signalanlegg SVV setter som krav om skal fungere før, under og etter VM-arrangementet.

14. Skadesløsholdelse

SVV skal holdes skadesløs for krav mot SVV fra naboer og andre tredjemenn. Bergen 2017 skal påse at det til enhver tid foreligger ansvarsforsikring på vanlige vilkår. Forsikringen skal dekke erstatningsansvar for Bergen 2017, hans entreprenører og underentreprenører for skade på person og ting i forbindelse med utførelsen av de fysiske tiltak beskrevet, herunder reetableringen.

15. Mangler og reklamasjon

Det foreligger en mangel dersom arbeidene ikke er i henhold til det som er avtalt i og i medhold av denne avtalen. Slik mangel plikter Bergen 2017 å utbedre for egen kostnad. Det samme gjelder utbedring av skade på andre deler av SVV eiendom som følge av mangel. SVV setter en rimelig frist for utbedring av mangel. Dersom mangel ikke blir utbedret innen fastsatt frist kan SVV få nødvendige utbedringer utført av andre for Bergen 2017s regning og risiko.

16. Tvisteløsning og verneting.

I tilfelle tvist vedtar partene Bergen Tingrett som rett verneting i alle tvister vedrørende denne kontrakt.

17. Avtaledokument

Denne avtalen foreligger i to underskrevne eksemplarer, ett for hver av partene.

18. Vedlegg

Avtalens vedlegg består av:

Bergen, den 17.9.2017

Statens vegvesen Region vest

Bergen, den 17.9.2017

Bergen 2017 A/S